

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
NEVŞEHİR VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**NEVŞEHİR İLİ 2019 YILI ÇEVRE DURUM
RAPORU**

**HAZIRLAYAN
NEVŞEHİR ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
ÇEVRE YÖNETİMİ VE DENETİMİNDEN SORUMLU ŞUBE
MÜDÜRLÜĞÜ**

NEVŞEHİR - 2020

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ.....	1
A. HAVA	3
A.1. HAVA KALİTESİ.....	3
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLLETİCİLER	5
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR.....	8
A.3.1. <i>Temiz Hava Eylem Planları</i>	8
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI.....	13
A.5. GÜRÜLTÜ	18
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	19
A.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	19
B. SU VE SU KAYNAKLARI.....	20
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	20
B.1.1. <i>Yüzeysel Sular</i>	20
B.1.1.1. Akarsular	20
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	20
B.1.2. <i>Yeraltı Suları</i>	21
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	21
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	22
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	23
B.3.1. <i>Noktasal kaynaklar</i>	23
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	23
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	23
B.3.2. <i>Yayıllı Kaynaklar</i>	23
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	23
B.3.2.2. Diğer	23
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	24
B.5.1. <i>İçme ve Kullanma Suyu</i>	24
B.5.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti.....	24
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti.....	25
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.....	25
B.5.2. <i>Sulama</i>	25
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	25
B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	25
B.5.3. <i>Endüstriyel Su Temini</i>	25
B.5.4. <i>Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı</i>	26
B.5.5. <i>Rekreasyonel Su Kullanımı</i>	26
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	27
B.6.1. <i>Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri</i>	27
B.6.2. <i>Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri</i>	30
B.6.3. <i>Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler</i>	30
B.6.4. <i>Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması</i>	31
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ.....	31
B.7.1. <i>Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar</i>	31
B.7.2. <i>Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi</i>	31
B.7.3. <i>Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	32
B.7.4. <i>Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	32
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	33
C. ATIK	34

C.1. BELEDİYE ATIKLARI (KATI ATIK BERTARAF TESİSLERİ)	34
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	36
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	36
C.3.1. Eğitimler	36
C.3.2. Atık Getirme Merkezleri	36
C.3.3. Atık Miktarları	37
C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı	38
C.3.5. Ekipman	38
C.3.6. Kompost	39
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	39
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	42
C.6. ATIK MADENİ YAĞLAR	44
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	45
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	46
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)	47
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR (AEEE)	48
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	49
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	50
C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	50
C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	50
C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	50
C.13. TIBBİ ATIKLAR	51
C.14. MADEN ATIKLARI	52
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	52
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	53
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	53
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	53
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	54
D.1. FLORA	54
D.2. FAUNA	54
D.3. ORMANLAR VE MİLLİ PARKLAR	54
D.3.1. Ormanlar	54
D.3.2. Milli Parklar	55
D.3.3. Tabiat Parkları	55
D.4. ÇAYIR VE MERA	55
D.5. SULAK ALANLAR	55
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	56
D.6.1. Tabiat Anıtları	56
D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları	56
D.6.3. Anıt Ağaçlar	56
D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri	56
D.6.5. Doğal Sit Alanları	56
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	57
E. ARAZİ KULLANIMI	58
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	58
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	60
E.2.1. Çevre Düzeni Planı	60
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	61
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	62
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	62

F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	64
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	64
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	65
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	65
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	66
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	66
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	68
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	68
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	69

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge A.1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri	3
Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları	4
Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi.....	4
Çizelge A.4 – Nevşehir ilinde 2019 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri.....	5
Çizelge A.5 – Nevşehir ilinde 2019 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları	7
Çizelge A.6 - 2019 yılında Nevşehir ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı	8
Çizelge A.7 - Nevşehir ilinde 2019 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler	15
Çizelge A.8 - Nevşehir ilinde 2019 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerlerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	18
Çizelge B.9 – Nevşehir ilinin akarsuları.....	20
Çizelge B.10 -Nevşehir ilinde mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	20
Çizelge B.11 – Nevşehir ilinin yeraltı suyu potansiyeli	21
Çizelge B.12 - Nevşehir ilinde 2019 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları.....	22
Çizelge B.13 – Su Kaynakları ve Deşarj Noktaları.....	23
Çizelge B.14 – Hidroelektrik Santraller	26
Çizelge B.15 – Nevşehir ilinde 2019 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu.....	29
Çizelge B.16 – Nevşehir ilinde 2019 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	30
Çizelge B.17 – Nevşehir ilinde 2019 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı.....	30
Çizelge B.18 - Nevşehir ilinde 2019 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	31
Çizelge B.19 – Nevşehir ilinde 2019 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	32
Çizelge B.20 - Nevşehir ilinde 2019 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	32
Çizelge B.21 - Nevşehir ilinde 2019 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları	33
Çizelge C.22 - Nevşehir ilinde 2019 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	35
Çizelge C.23 – 2019 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler	36
Çizelge C.24 – 2019 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri	36
Çizelge C.25 – 2019 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	37
Çizelge C.26 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı.....	38
Çizelge C.27 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar	38
Çizelge C.28 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri	39
Çizelge C.29 - Nevşehir ilinde 2019 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*	39
Çizelge C.30 - 2019 yılında Nevşehir ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı	39
Çizelge C.31- 2019 yılında Nevşehir ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	40
Çizelge C.32 - 2019 yılında Nevşehir ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı.....	40

Çizelge C.33 – 2019 yılında Nevşehir ilinde Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı durumu	41
Çizelge C.34 - 2019 yılında Nevşehir ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum.....	41
Çizelge C.35 - Nevşehir ilinde 2018 yılında atık işleme ve miktarı*	43
Çizelge C.36 – Nevşehir ilinde 2018 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları* ..	45
Çizelge C.37 – Nevşehir ilinde 2018 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler*.....	45
Çizelge C.38 – Nevşehir ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)*.....	46
Çizelge C.39 - Nevşehir ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (kg)*	46
Çizelge C.40 – Nevşehir ilinde 2018 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	46
Çizelge C.41 – Nevşehir ilinde 2019 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	47
Çizelge C.42 – Yıllar itibariyle Nevşehir ilinde geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	47
Çizelge C.43 – Nevşehir ilinde 2019 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	49
Çizelge C.44 - Nevşehir ilinde 2019 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı	49
Çizelge C.45 – Nevşehir ilinde 2018 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri	50
Çizelge C.46 – 2019 yılında Nevşehir ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı.....	51
Çizelge C.47 - Nevşehir ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	51
Çizelge C.48 – 2019 yılı itibariyle Nevşehir ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı	52
Çizelge Ç.49 – Nevşehir ilinde 2019 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı.....	53
Çizelge Ç.50 – Nevşehir ilinde 2019 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları	53
Çizelge D.51 – Nevşehir ilindeki Doğal Sit Alanları.....	56
Çizelge E.52 – Nevşehir ilinde arazi kullanım sınıflandırması	59
Çizelge F.53 – Nevşehir İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2019 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı.....	62
Çizelge F.54– Nevşehir ilinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2014-2019 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	63
Çizelge F.55 – Nevşehir ilinde 2014-2019 yılları arasında verilen iade /iptal kararlarının sektörel dağılımı	63
Çizelge F.56 – Nevşehir ilinde 2019 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	64
Çizelge G.57 - Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı	65
Çizelge G.58 – Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇŞİM'e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	66
Çizelge G.59 – Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı ...	66

GRAFİKLER DİZİNİ

Sayfa

Grafik A.1 - Nevşehir ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	15
Grafik A.2 - Nevşehir ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	166
Grafik A.3 - Nevşehir ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği*	166
Grafik A.4 - Nevşehir ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	17
Grafik A.5 - Nevşehir ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu NO parametresi günlük ortalama değer grafiği*	17
Grafik A.6 – Nevşehir ilinde 2019 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	18
Grafik B.7 - Nevşehir ilinde 2019 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	24
Grafik B.8– 2019 yılında Nevşehir ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı	277
Grafik B.9 – 2019 yılında Nevşehir ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı.....	288
Grafik C.10 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı ...	366
Grafik C.11 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	377
Grafik C.12 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı	388
Grafik C.13 – Yıl bazında Nevşehir ilinde bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı.....	40
Grafik C.14 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	42
Grafik C.15 – Yıllar itibariyle Nevşehir ilinde atık madeni yağ toplama miktarları &*	44
Grafik C.16 – Nevşehir ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (kg)*	455
Grafik C.17 – Yıllar itibariyle Nevşehir ilinde geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	477
Grafik C.18 - Nevşehir ilinde yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton)	488
Grafik C.19 - Yıllar itibariyle Nevşehir ilinde AEEE işleyen tesis sayısı.....	499
Grafik E.20 – Nevşehir ilinde 2019 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması.. Hata! Yer işareti tanımlanmamış.8	
Grafik F.21 – Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı ..	62
Grafik F.22 – Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	63
Grafik F.23 – Nevşehir ilinde 2019 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	64
Grafik G.24 – Nevşehir ilinde ÇŞİM tarafından 2019 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı	655
Grafik G.25– Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	666
Grafik G.26 – Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı	677
Grafik G.27 - Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.7

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita A.1-İl ve İlçe Sınırları.....	2
Harita A.2 – Nevşehir ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri.....	13
Harita A.3-Nevşehir İli Avanos İlçesinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazı yeri.....	14
Harita E.4 –Nevşehir ilinin Çevre Düzeni Planı.....	60

GİRİŞ

Nevşehir, İç Anadolu Bölgesi'nde yer almakta olup, İlin sınırını doğuda Kayseri, batıda Aksaray, güneyde Niğde ve kuzeyde Yozgat ile Kırşehir oluşturmaktadır.

Nevşehir ilinin yüzölçümü 5.386 km²'dir. Kızılırmak vadisinin güney yamacına kurulmuş olan İl merkezinin rakımı 1.150 m dir. İl, doğudan batıya doğru inildikçe çukurluğu artan Kızılırmak vadisinin ikiye ayırdığı, güney ve kuzey bölgelerine doğru gidildikçe yükselen bir konum arz eder.

Erciyes Dağı ile Hasan Dağının aktif birer yanardağ olduğu dönemlerde püskürttükleri lav ve tüflerin milyonlarca yılda yağmur, rüzgâr, akarsular gibi etkenler yoluyla aşınması sonucu oluşan ve şekli dolay peribacası olarak adlandırılan, dünyada bu kadar yoğun örneği olmayan oluşumlar, bölgemizde turizmi etkileyen en önemli doğal kaynaktır. Peribacaları gibi ilginç jeolojik yapıların yanı sıra, kayalara oyulan yerleşim yerleri de ender doğal ve kültürel merkezlerdendir.

Nevşehir, tarih ve doğanın iç içe geçerek, bütünsel bir güzellik sergilediği beldeleri ve bölgede yaşamış uygarlıkların zenginleştirdiği kültürel birikimi ile Türkiye'nin eşsiz turizm cennetlerinden biridir. Birbirinden güzel kaya kiliseleri, doğal güzellikleri, vadileri ve yeraltı şehirleriyle bir açık hava müzesi durumundadır.

Dünyaca ünlü Türk düşünürü Hacı Bektaş-ı Veli ile Osmanlı döneminin ünlü sadrazamlarından Damat İbrahim Paşa'nın bu bölgede yaşamış olmaları da kültür ve turizm hareketlerinin olumlu yönde gelişmesine büyük katkı sağlamıştır.

Yer altı kaynakları bakımından zengin olan Nevşehir'in Acıgöl ve Derinkuyu yörelerinde perlit; Avanos'ta kaolin, Gülşehir'de barit, tuz ve linyit bulunmaktadır. İlimiz toprakları yer altı suları bakımından da zengin olup, Kozaklı ilçesinde kaplıcalar bulunmaktadır.

Tarım: Mevsim ve yağış şartları sebebiyle tarım ürünleri fazla çeşitli değildir. Tahıl, yumru ve sanayi ürünleri başlıca tarım ürünleridir. Patates üretiminde Nevşehir ili Niğde ve İzmir'den sonra üçüncü sırada bulunur. Ayrıca ilde şekerpancarı, buğday, arpa, çavdar, bakla, nohut, fasulye, mercimek yetiştirilir. Sebzeçilik gelişmiştir. Fakat meyvecilik bilhassa bağcılık önemli yer tutar. Meyve olarak üzüm, elma, zerdali, armut, kayısı, ceviz, dut, ığde, ayva ve badem yetişir.

Hayvancılık: Nevşehir ilinde arâzinin ekime tahsis edilmesi sebebiyle yeterli otlak (çayır ve mera) yoktur. Fakat, besi hayvancılığı gelişmekte olup, bunun neticesi sığır miktarı artarken, küçükbaş hayvan sayısı gittikçe azalmaktadır.

Madenleri: Nevşehir ili mâden bakımından zengin sayılmaz. İşletilmekte olan madenleri azdır. Gülşehir kaya tuzlarından yıllık ortalama 20 bin ton tuz üretilir. İl dahilinde yaklaşık 20 bin ton linyit çıkarılır. İl dâhilinde iki kömür ocağı vardır.

Sanayi: Nevşehir'de sanayi yeni gelişmektedir. 10 kişi ve daha fazla işçi çalıştıran sanayi işyeri sayısı 100 civarındadır. Başlıca fabrikaları, meyvesuyu, pekmez-marmelat, tuğla, kiremit, plastik hortum, yer karoları ve süs eşyası fabrika ve îmalathâneleridir.

Nevşehir, İç Anadolu Bölgesi'nde 38°12' ve 39°20' kuzey enlemleri ile 34°11' ve 35°06' doğu boylamları arasında kalır. Konya kapalı havzasında kalan Derinkuyu ilçesi dışında, bütünüyle Orta Kızılırmak Havzası'na giren Nevşehir, konum itibariyle Türkiye'nin tam ortasında olup, yüzölçümü 5.467 km²'dir. Ülke topraklarının binde 7'sini kaplar. Denizden yüksekliği 1.259 m'dir.

Harita A.1: İl ve İlçe Sınırları

Kaynak: <http://harita.sitesi.web.tr>

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Çizelge A.1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER		UYARI EŞİĞİ
		2018 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	2019 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	380	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	150	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Mart’a kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	260	250	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	44	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	60	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	44	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,6	0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	8	7	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	10.000	10.000	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.2’ de verilmektedir.

Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
<i>Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..</i>	<i>..hava kalitesi koşulları..</i>	<i>..bu renkler ile sembolize edilir..</i>	<i>..ve renkler bu anlama gelir.</i>
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.4 – Nevşehir ilinde 2019 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri (ÇŞİM, 2020)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme Tesisleri		
Asit Üretim Tesisleri		
Atık Geri Kazanım ve Bertaraf Tesisleri		
Cam Üretim Fabrikaları		
Çimento		
Demir - Çelik ve Metalurji Fabrikaları		
Doğalgaz Çevrim ve Termik Santraller		
Gıda Fabrikaları		
Gübre Fabrikaları		
Kağıt Fabrikaları		
Kimya Fabrikaları		
Kireç Fabrikaları	1	18
Lastik Üretim Tesisleri		
Otomotiv		
Petrol ve Petrokimya Tesisleri		
Şeker Fabrikaları		
Tekstil Fabrikaları		
TOPLAM	1	18

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı

partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂' nin ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀ -10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkayıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO'in global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'in ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur. Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz.

Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xylene (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.*

Çizelge A.5 – Nevşehir ilinde 2019 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(Kapadokya Doğalgaz, 2020)

	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi				İnşaat (inşaat ürünleri, yol yapım, vs.)	842.297		
				Makine sanayi	664.509		
				Gıda ve içecekler	317.144		
				Alkol ve alkol ürünleri	1.428.240		
	Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m3)	
Konut	38.537			112.108.665			

Çizelge A.6 - 2019 yılında Nevşehir ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
2	84.349	41.638

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

5491 sayılı Kanunla değişik 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun Ek 6 ncı maddesinde “Hava kalitesinin belirlenmesi, izlenmesi ve ölçülmesine yönelik yöntemler, hava kalitesi sınır değerleri ve bu sınır değerlerin aşılmaması için alınması gerekli önlemler ile kamuoyunun bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesine ilişkin çalışmalar Bakanlıkça yürütülür. Bu çalışmalara ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.” hükmü yer almış olup buna istinaden, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi (HKDY) Yönetmeliği 06 Haziran 2008 tarihli ve 26898 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş; 05/05/2009 tarihli ve 27219 sayılı Resmi Gazetede Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile de söz konusu Yönetmeliğin Ek-I A’ında değişiklik yapılmıştır. Yönetmelikteki bu değişiklikle; 2009 yılı hava kalitesi sınır değerlerinin 01/01/2014 tarihine kadar **kademeli olarak azaltılması** ve o tarihten sonra **Avrupa Birliği hava kalitesi limit değerleri artı tolerans değerlerine başlanarak kademeli bir geçiş** ile AB limit değerlerine uyum sağlanması hedeflenmiş ve 01.01.2014 tarihinde Avrupa Birliği hava kalitesi limit değerlerine uyum sürecinin başlatılması istenmiştir. Bu bağlamda, Yönetmelikte 2014 yılına kadar belirtilen hava kalitesi limit değerlerini ve 2014 yılından sonra AB limit değerlerini sağlamaya yönelik Temiz Hava Eylem Planlarının hazırlanması ve illerde hava kirliliğini azaltmaya yönelik uygulamaların hava kalitesi konusunda ilde çalışan ilgili kurum/kuruluşlarla görüşülüp karara bağlanması Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinden talep edilmiştir. Bu çerçevede, “2013/37 sayılı Hava Kalitesinin Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi” eki olan EK-III'e göre ilimiz yüksek kirlilik potansiyeli olan iller arasında bulunduğu için (2014-2019) yıllarını kapsayan Temiz Hava Eylem Planı daha önce hazırlanmış olup, (2020-2024) yılları için revize edilmiştir.

2020-2024 yıllarını kapsayan Temiz Hava Eylem Planının sonuç ve değerlendirme kısmında yapılması gereken çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir. Nevşehir’de hava kirliliği mevsimsel özellik gösterdiği, kış ayları, sonbaharın geç dönemleri ile ilkbaharın erken dönemlerinde SO₂’den kaynaklı hissedilen ve tespit edilen kirliliğin mevcut olduğu, Nevşehir’de hava kirliliği kaynağının sanayiden ve motorlu taşıtlardan kaynaklanan bir kirliliğin değil, ısınmadan kaynaklanan bir hava kirliliğinin etkin olduğu, Motorlu taşıtlardan kaynaklanan kirleticilerin de hava kirliliği üzerine etkisinin de mevcut olduğu, özellikle sabah ve akşam saatlerinde yaşanan trafik yoğunluğu havayı olumsuz etkilediği, Endüstriden kaynaklanan hava kirliliğinin esas olarak yanlış yer seçimi, uygun olmayan yakıt kullanımı ve atık gazların yeterli teknik önlemler alınmadan alıcı ortama verilmesi sonucu meydana geldiği belirtilmiştir.

Sanayiden Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında yapılan tüm bu iyileştirme çalışmalarına rağmen sektörel bazda bazı sanayi tesislerinin kuruluş yerlerinin teknolojilerinin güncelliğini yitirmiş olması nedeniyle bu sektörler için alt yapısı geliştirilmiş yerleşim yerlerinin dışında özel organize sanayi bölgelerinin oluşturulması ve hâlihazırda faaliyette bulunan bu işletmelerin taşınmalarının özendirilmesi için teşvik edilmesi gerektiği,

Nevşehir İl Merkezinde, küçük sanayi siteleri, marangozlar sitesi, şehrin içerisinde kalan fabrikalar bulunduğu, bu bölgeden kaynaklanan kirletici unsurlarda bu bölgenin şehir merkezine olan yakınlığı sebebiyle şehir merkezinin hava kalitesini etkilediği, buna rağmen OSB dışında değişik bölgelerde lokal çevre kirliliği yaratabilecek ve alt yapı sorunlarının çözümü kapsamında problemler teşkil edecek yapılaşmanın önlenmesi gerektiği,

Şehrin muhtelif bölgelerinde bulunan taş ocaklarının doğrudan yerleşim alanları üzerine bir etkisi olmamakla birlikte, bu tesislerin faaliyetleri sonucu oluşan toz şehrin hava kalitesi üzerine olumsuz etkiler oluşturduğu, Taş Ocakları, Kırma Eleme Tesisleri, Briket haneler, Mermer Atölyeleri vb. toz oluşumu riski yüksek tesislerin yerleşim alanları dışına taşınmasının sağlanması,

Şehrin yerleşim planlamasında, rüzgârın şehir içinde akışını engelleyecek yapılaşma düzenine engel olunması gerektiği, Sanayi tesisleri ile yerleşim alanları arasında belirli mesafe bırakacak imar düzenlemelerinin yapılması, kent içindeki sanayi tesisi ve imalathanelerin kent yerleşimi dışına taşınması için altyapı çalışmaları yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Kirliliği Azaltmak İçin yetkili kurumlar tarafından yapılması gereken çalışmalar aşağıda yer almaktadır.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yürütülmesi gereken çalışmalar

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen Çevre İzni çalışmaları ile emisyonu olan işletmeler kayıt altına alınmakta ve izlenmektedir. Bu çalışma ile beraber Bakanlığın yürüttüğü AB uyum projelerinde özellikle emisyon azaltımı konusunda iyileştirmeler ve planlamalar yapılması,
- Sanayi tesislerinden, ısıl yanma güçlerine göre çevre izni alması gerekenlerin izinlerini almaları sağlanması,
- En kirli bölgelerden başlanarak ilçe bazında daha kaliteli Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı kömürlerinin dağıtılması,
- Trafik sinyalizasyon sistemlerinin trafik akışı bakımından değerlendirilmesinin yanında ışık bekleme süreleri dikkate alınarak, bekleme sürelerinin değerlendirilmesi, Yeşil dalga, akıllı sinyalizasyon sistemlerinin yaygınlaştırılması;
- Sanayi tesislerinden, ısıl yanma güçlerine göre çevre izni alması gerekenlerin izinlerini almaları sağlanması,

- Çevre ve Şehircilik Müdürlüğüne sanayi tesislerinin denetimlerinde Hava Kirliliğine etkisi olabilecek tesislerin denetim, izin/lisans işlemlerinde önceliklendirilmesi;
- Paydaş kurum/kuruluş Enerya Kapadokya Gaz Dağıtım A.Ş. firması ile çalışmalar yapılarak doğalgaz kullanımının özendirilmesi;
- Bisiklet kullanımının yaygınlaştırılmasının özendirilmesi,
- Yeni kurulması planlanan tesislerin ÇED süreçlerinde emisyon kaynaklı kirlilikler için en uygun üretim teknikleri, yakıt cinsleri ve teknolojik önlemler belirlenecek ve yatırımcılardan bu uygulamalar için taahhüt alınması,
- İl Emniyet Müdürlüğü ve İl Jandarma Komutanlığı ekipleri ile birlikte trafikte seyreden motorlu araçların egzoz denetimlerinin yapılması,
- Egzoz ölçüm yetkisi verilen kuruluşların, egzoz ölçümlerini standartlara uygun yapıp yapmadıkları rutin yapılacak denetimlerle kontrol edilmesi,
- Hava kirliliğinin yaşandığı yerleşim yerlerindeki konutlar, işyerleri ve sanayide güneş enerjisi, jeotermal, ısı pompaları ve benzeri yeni ve yenilenebilir enerji kaynakları ile doğalgazın ısınma amaçlı kullanımının teşvik edilmesi sağlanması,
- Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'ne göre yetki devri yapılmış Belediye Başkanlıkları ile müşterek denetimler yapılması,

İl ve İlçe Belediyeler tarafından yürütülmesi gereken çalışmalar

- Belediye Başkanlıkları tarafından baca temizliği hakkında duyuru yapılması sağlanacak ve denetimler yapılması,
- Halkı bilinçlendirici broşür ve kitapçıklar bastırılması sağlanması,
- Atık yağların yakıt olarak kullanımının önüne geçilmesi, ona göre dizayn edilen sobaların değişiminin sağlanması
- Kış aylarında plastik ve atık yağ yakılması durumunda ilgililere idari yaptırım uygulanması,
- Avrupa standartlarına yakın bulunan kişi başına düşen 14 m²'lik yeşil alan miktarını artan nüfus miktarına orantılı olarak korumak,
- 2024 yılına kadar 120.000 fidan dikimi gerçekleştirmek,
- Kısa ve orta vadede yeni çevreyolu projesi imar planının tamamlanan kısımlarında yol projelendirme ve imar uygulama çalışmalarının tamamlanması,
- Sanayi alanı olarak planlanan alanların imar uygulamalarının tamamlanması,
- Bisiklet yol ağlarının genişletilmesi,
- Küçük sanayi alanının şehir dışına taşınması,

- Alternatif çevre dostu ulaşım ağlarının artırılması,
- İşyerleri, kamu kurum ve kuruluşları ve konutlarda ateşçi/kaloriferli belgesi olmayan kaloriferli çalıştırılmaması ve bu konudaki eğitim kurslarının Milli Eğitim Müdürlüğü ile Belediyeler tarafından periyodik zamanlarda düzenlenmesi,
- Bacaların kış dönemi gelmeden bakım, onarım ve baca temizleme işlemlerinin yaptırılması ve yakıt ve yakma sistemlerinin uygunluğu denetlenerek bacada uygun emisyon çıkışlarının sağlanması,
- Hava kirliliğinin yaşandığı yerleşim yerlerindeki konutlar, işyerleri ve sanayide güneş enerjisi, jeotermal, ısı pompaları ve benzeri yeni ve yenilenebilir enerji kaynakları ile doğalgazın ısınma amaçlı kullanımının teşvik edilmesi,
- İlde bulunan mahalle fırınlarından kaynaklanan kirliliğin önüne geçmek adına da fırın bacalarına filtre takılması,
- Yeni yerleşim yerlerinde merkezi ısıtma sistemleri kullanılması,
- Yeşil alanların artırılması, imar planlarındaki hava kirliliğini azaltıcı tedbirlerin uygulamaya konulması,
- Hem yakıttan tasarruf sağlamak hem de hava kirliliğini önlemek amacıyla Enerji Verimliliği Kanunu çerçevesinde yeni binalarda ısı yalıtımı projelerinin uygulanmasına, mevcut binalarda dıştan yalıtım yapılması konusunda bilgilendirmeler yapılmasına,
- Hava kirliliğinin yoğun olduğu günlerde kirliliğinin azaltılması için sobalar ve kaloriferlerin saat 10.00-16.00 saatleri arasında yakılmamasına ve yakılmamasının sağlanmasına,
- Apartmanların kalorifer kazan dairesine derece konulması; kalorifer ve sobaların işyerlerinde, bina iç ortam sıcaklığı 18 °C, konutlarda ise 20 °C den yukarıda olmayacak şekilde yakılmasına,
- Okullarda ve resmi binalarda değiştirilmesi gereken pencerelerin ısı camlı olmasına ve radyatörlerde termostatlı vana kullanılmasına,
- Trafikten kaynaklanan hava kirliliğinin azaltılması, gürültü kirliliği, küresel ısınma üzerinde olumlu etki yaparak insan sağlığının ve çevresini korunması açısından önem taşıyan, ekonomiye de olumlu katkıları olduğu bilinen bisiklet kullanımının yaygınlaştırılması için46 uygun bisiklet yollarının yapılması amacıyla hazırlanan projeler Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca desteklenmekte olup Belediye Başkanlıklarınca projeler yapılmasına,

İl Sağlık Müdürlüğü tarafından yürütülmesi gereken çalışmalar

- Tütün Kontrol Kurulu tarafından kapalı alanlarda sigara kullanımı denetimlerinin arttırılarak devam ettirilmesi,
- Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü işbirliği ile öğrencilerin spora teşvik edilmesi için gerekli çalışma ve faaliyetlerin yapılması,
- Çevre ve Hava temizliği konusunda İl Müftülüğüne fırsat buldukça çeşitli vaazlar verilmesi,

Karayolları 6. Bölge Müdürlüğü tarafından yürütülmesi gereken çalışmalar

- İlimize yapılması planlanan çevre yolu projesi Nevşehir Belediye Başkanlığı ile imzalanan protokol doğrultusunda proje aşamasında olup, etüt ve proje mühendislik hizmetleri işi kapsamında ilgili yolun 1. Kısım (km: 0+000-16+750) yatay ve düşey hattı onaylanmış olup, araştırma ve mühendislik hizmetleri devam etmektedir.

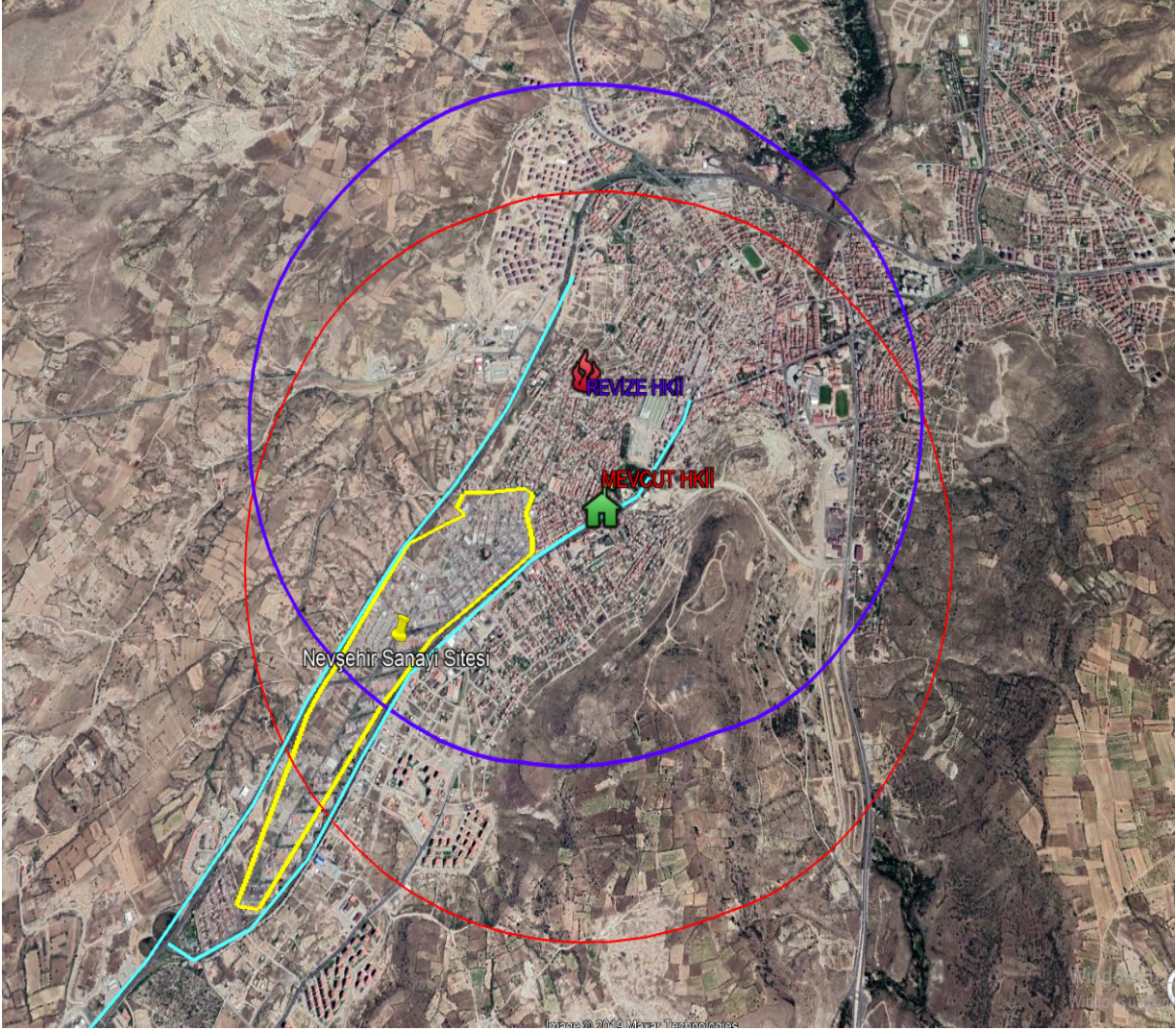
Nevşehir Orman İşletme Müdürlüğü tarafından yürütülmesi gereken çalışmalar

- İlimizde orman alanı 14.938,1 ha olduğu ve orman alanının Nevşehir İlinin %2'sini oluşturduğu bu kapsamda; yılda ortalama 100 ha ağaçlandırma çalışması yapılarak 200.000 adet fidan dikiminin planlandığı belirtilmiş olup 2020-2024 yıllarını kapsayacak şekilde 500 ha ağaçlandırma çalışması ve 1.000,000 adet fidan dikimi yapılması planlanmıştır.

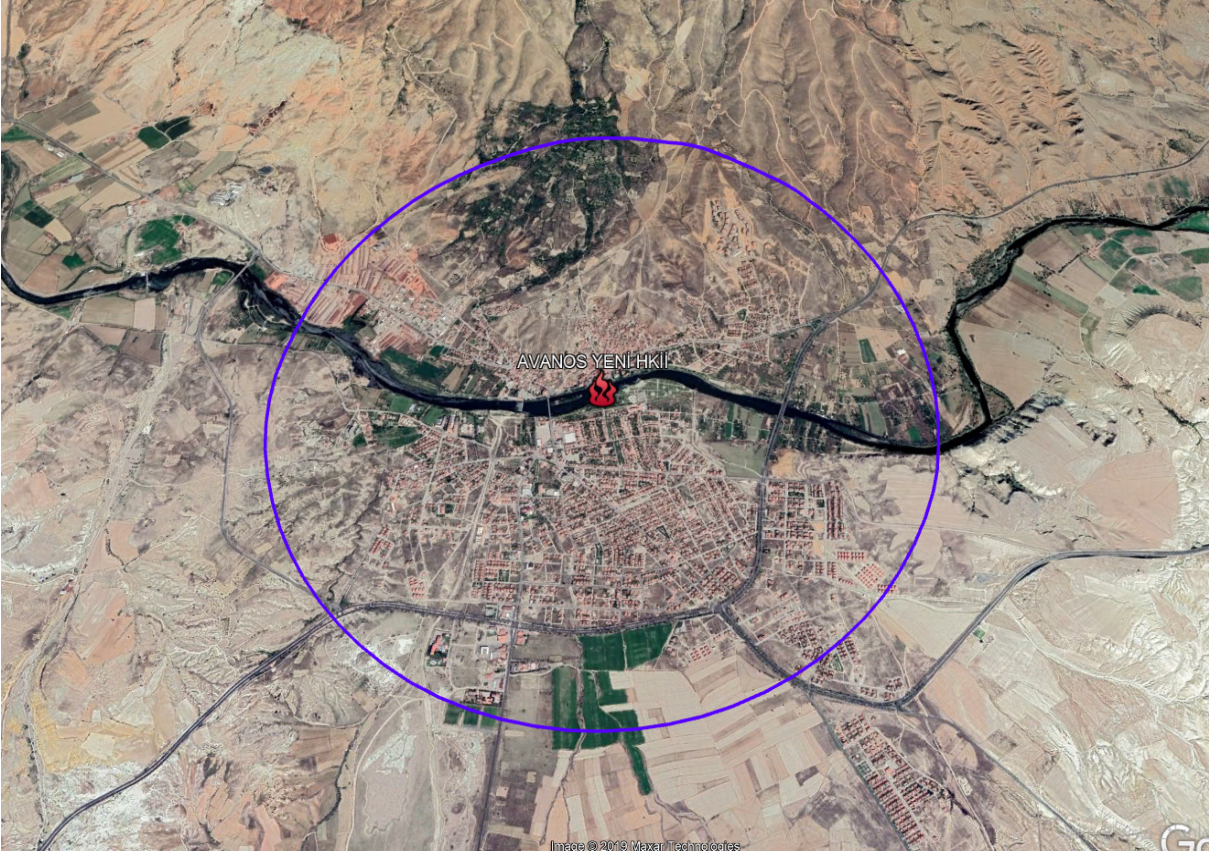
Enerjya Kapadokyagaz tarafından yürütülmesi gereken çalışmalar

- Gaz abonelik işlemlerinde doğal gaz kullanımını teşvik edici uygulamaların geliştirilmesi,
- Halkı bilinçlendirme çalışmalarının yapılması,
- Altyapısı olmayan bölgelerde de doğalgaz kullanımını sağlayacak altyapı çalışmaları hızlandırması gerekmektedir.

A.4. Ölçüm İstasyonları

Harita A.2 – Nevşehir ili merkezde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazını yeri

Harita A.3 – Nevşehir ili Avanos İlçesinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazı yeri

2006 tarihinde İlimiz Merkezinde Meteoroloji Müdürlüğü bahçesi içerisinde $38^{\circ} 36' 57''$ Enlem ve $34^{\circ} 42' 08''$ Boylam koordinatlarında kurulu bulunan HKİİ, 2018 yılı içinde "**Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğüne Bağlı İllerde Hava Kalitesi İzleme İstasyonları Kurulumu**" kapsamında, mevcut istasyonun revize edilerek Merkez İlçe'de $38^{\circ} 37' 23''$ (38.623200) Enlem ve $34^{\circ} 42' 05''$ (34.701400) Boylam koordinatlarında; yine Avanos İlçe sınırları içerisinde $38^{\circ} 42' 58''$ (38.716158) Enlem ve $34^{\circ} 50' 50''$ (34.847311) Boylam koordinatlarında kurulumu tamamlanan yeni HKİİ ile birlikte 25/07/2019 tarihinden itibaren SO_2 - CO - PM_{10} - $PM_{2,5}$ - NO_x ve O_3 analizörleriyle İlin hava kalitesi izleme çalışmalarına başlanılmıştır. Avanos ilçesindeki istasyonun verileri Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağında yayınlanmamaktadır.

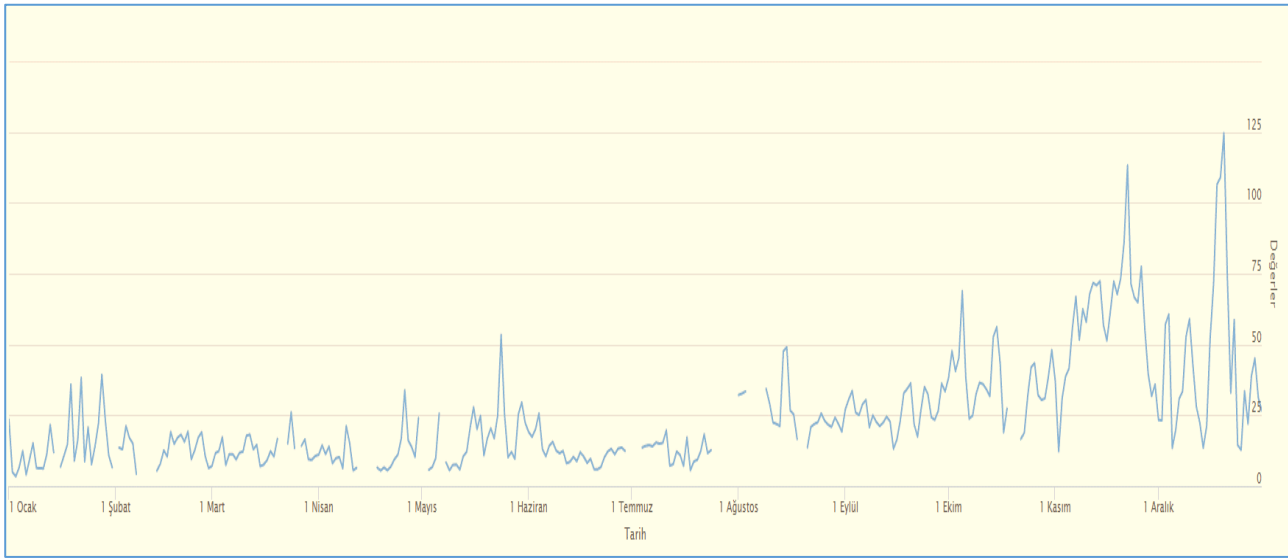
Merkez İstasyonunun bulunduğu yer Aksaray caddesi sanayi sitelerine ve otomobil galerilerine yakın mesafededir. İstasyonun içinde bulunduğu mahalle ise gelir seviyesi düşük ailelerin ikamet ettiği bir alan olup burada birçok aileye Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından yerli kömür yardımı yapılmaktadır. İstasyon çevresinde 3-4 katlı konutlar ve okul binaları bulunmakta olup, yakın çevresinde de ağaçlar ve park alanları bulunmaktadır. İlimizde SO_2 yıllık ve kış sezonundaki ortalama değerleri yüksek çıkmakta olup doğalgaz kullanımının artırılması ve düşük kalitede kömür yakılmasının önüne geçilmesi gerekmektedir.

Avanostaki istasyon ise Kızılırmak'a yakın mesafede olup etrafında az katlı binalar, park, restaurant, cafe vb. bulunmaktadır.

Çizelge A.7 - Nevşehir ilinde 2019 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler

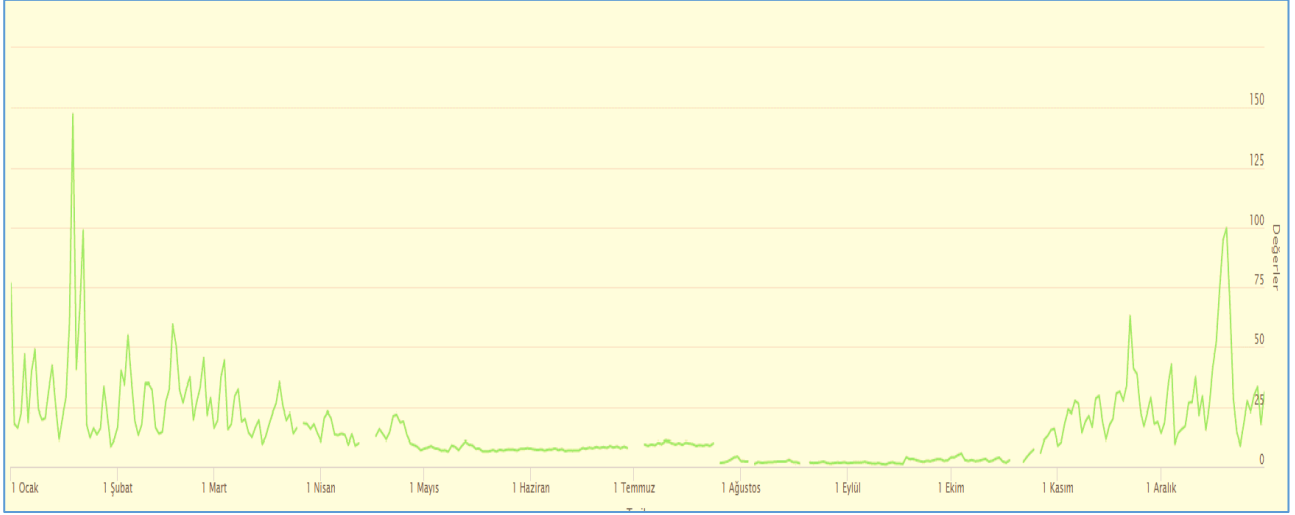
İSTASYON YERLERİ	İSTASYON TÜRÜ (Isınma/Trafik/Sanayi)	HAVA KİRLETİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₃	HC	PM
Merkez	Isınma	X	X	X	X		X
Avanos	Isınma	X	X	X	X		X

(havaizleme.gov.tr, 2020)

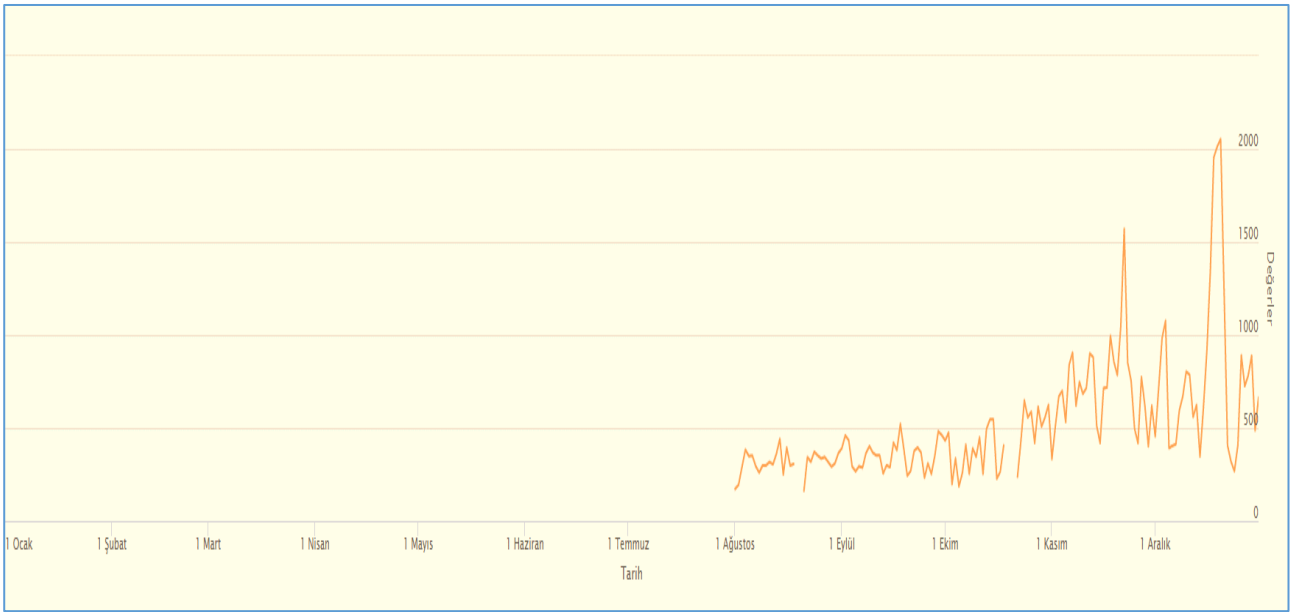

Grafik A.1 - Nevşehir ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*

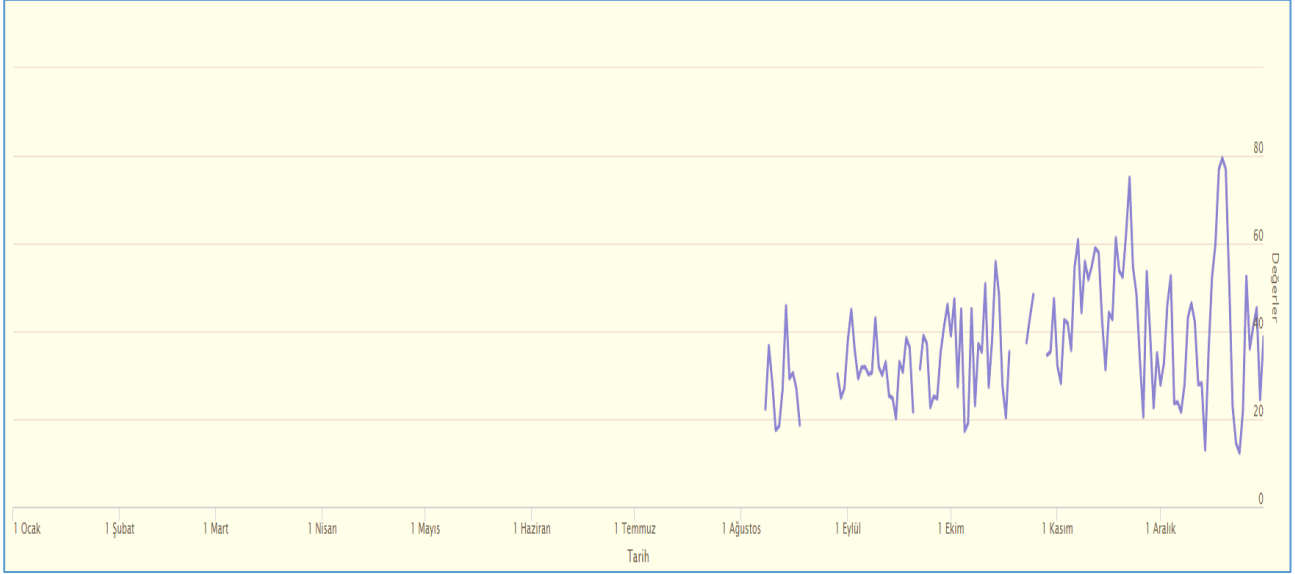
(havaizleme.gov.tr, 2020)

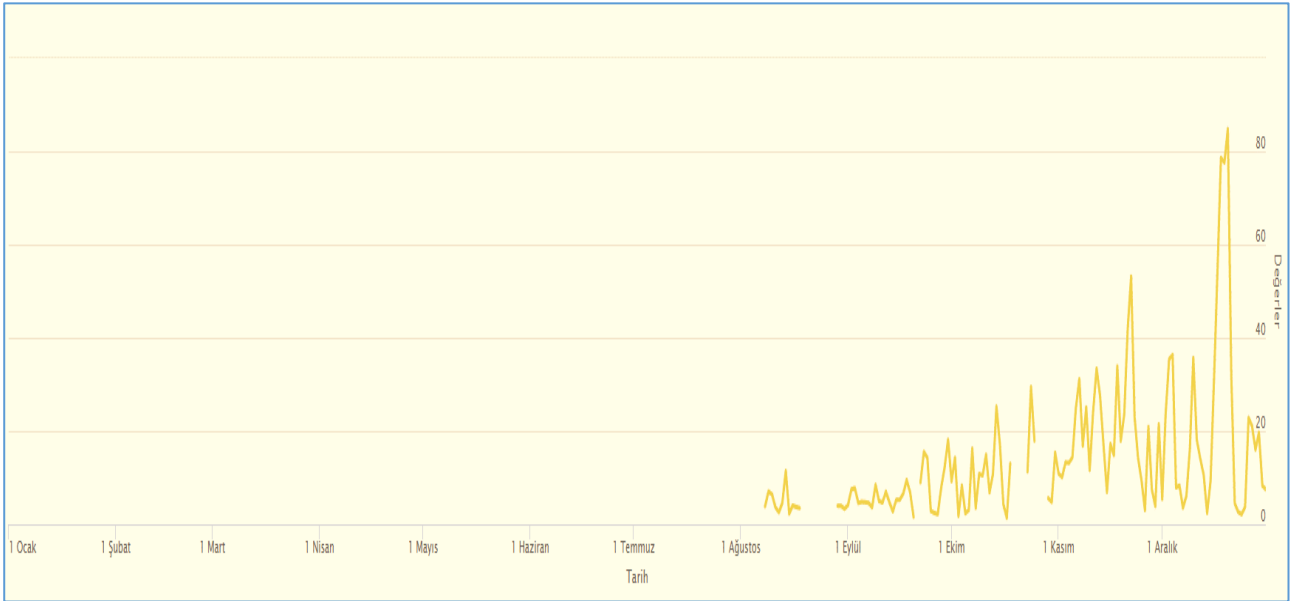
Grafik A.2 - Nevşehir ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2020)

Grafik A.3 - Nevşehir ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2020)

Grafik A.4 - Nevşehir ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2020)

Grafik A.5 - Nevşehir ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu NO parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2020)

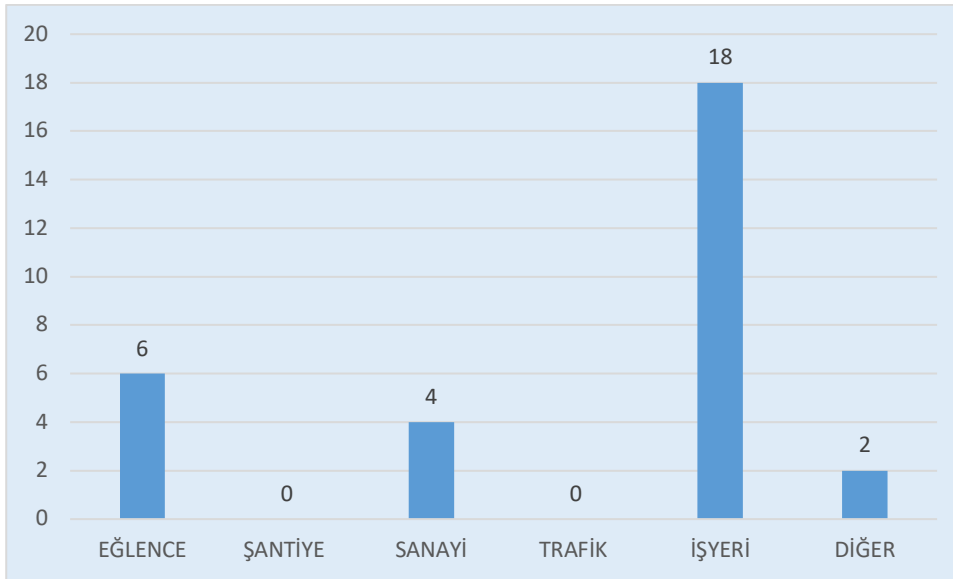
Çizelge A. 8 - Nevşehir ilinde 2019 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)
(havaizleme.gov.tr, 2020)

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	35,55	1 gün	14,59	yok										
Şubat	30,75	yok	13,77	yok										
Mart	21,40	yok	13,11	yok										
Nisan	14,38	yok	11,26	yok										
Mayıs	7,80	yok	17,24	1 gün										
Haziran	7,82	yok	12,21	yok										
Temmuz	8,40	yok	12,54	yok										
Ağustos	1,97	yok	26,89	yok	326,38		4,98		26,64					
Eylül	2,12	yok	26,26	yok	384,85		6,30		31,92					
Ekim	4,80	yok	36,71	3 gün	416,48		10,76		36,58					
Kasım	24,68	yok	59,62	22 gün	722,54		19,51		46,84					
Aralık	32,76	yok	44,24	11 gün	803,18		23,05		38,63					

*AGS: Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

A.5. Gürültü

İlimizde 2019 yılı içerisinde gürültü konusunda 30 adet şikâyet ulaşılmış olup şikâyetlerin konu bazında dağılımı tabloda gösterilmiştir.

Grafik A.6 – Nevşehir ilinde 2019 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı
(Nevşehir Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2020)

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı dahilinde paydaş kurumlarla yazışmaları yapılarak İDEP izleme bilgi girişinin yapılması sağlanmıştır.

A.7. Sonuç ve Değerlendirme

Nevşehir ilinde; 2019 ocak ayı içerisinde 24 saatlik ortalama SO₂ değeri 1 kez, PM10 değeri de ekim, kasım, aralık aylarında toplamda 36 kez aşılmıştır. 2006 tarihinde İlimiz Merkezinde Meteoroloji Müdürlüğü bahçesi içerisinde 38° 36' 57" Enlem ve 34° 42' 08" Boylam koordinatlarında kurulu bulunan HKİİ, 2018 yılı içinde "**Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğüne Bağlı İllerde Hava Kalitesi İzleme İstasyonları Kurulumu**" kapsamında, mevcut istasyonun revize edilerek Merkez İlçe'de 38° 37' 23" (38.623200) Enlem ve 34° 42' 05" (34.701400) Boylam koordinatlarında; yine Avanos İlçe sınırları içerisinde 38° 42' 58" (38.716158) Enlem ve 34° 50' 50" (34.847311) Boylam koordinatlarında kurulumu tamamlanan yeni HKİİ ile birlikte 25/07/2019 tarihinden itibaren SO₂-CO-PM₁₀-PM_{2,5}-NO_x ve O₃ analizörleriyle İlin hava kalitesi izleme çalışmalarına başlanılmıştır. Avanos ilçesindeki istasyonun verileri Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağında yayınlanmamaktadır.

Kaynaklar

havaizleme.gov.tr

Nevşehir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Nevşehir Belediye Başkanlığı

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge B.9 – Nevşehir ilinin akarsuları
(DSİ, 2020)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Kızılırmak	1151	100	2.740 hm ³ /yıl	-	-

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlimiz dahilinde doğal göl bulunmamaktadır. İlimizde mevcut olan göletler DSİ tarafından tamamen sulama amaçlı yapılan göletlerdir ve göletlerine ait bilgiler Çizelge B.10’de verilmiştir.

Çizelge B.10 - Nevşehir ilinde mevcut göl, gölet ve rezervuarlar
(DSİ, 2020)

Gölün/Göletin/Rezervuarın Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Katılan Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Ayhanlar Barajı	Homojen dolgu	21.87	1773	-	-	Sulama
Damsa Barajı	Homojen dolgu	7.12	709	-	-	Sulama+ Taşkın
Doyduk Barajı	Homojen dolgu	13.71	1452	-	-	Sulama
Kumtepe Göleti	Homojen dolgu	1.4	565	-	-	Sulama
Özkonak Göleti	Homojen dolgu	1.56	200	-	-	Sulama
Sarılar Göleti	Homojen toprak dolgu	1.14	213	-	-	Sulama
Taşlıhöyük Göleti	Homojen dolgu	2.64	241	-	-	Sulama
Tatların Barajı	Kil çekirdekli kaya dolgu	2.2	454	-	-	Sulama+ Taşkın
Yalıntaş Göleti	Homojen dolgu	10	1297	-	-	Sulama

B.1.2. Yeraltı Suları

Nevşehir termal olanaklar açısından büyük zenginlik taşımaktadır. Kozaklı ilçesindeki kaynak 105°C’de olup kaplıca turizmi açısından çok büyük bir potansiyeldir. Ayrıca Ürgüp ilçesinin 5 km doğusunda “Ürgüp Kaplıcası” bulunmaktadır. Suyun ısısı 14°C’dir. Sudan en çok içme ve yarım banyo şeklinde faydalanılır. Deri hastalıkları için ise su banyosu ve kaynağından az ilerisinde kükürtlü çamur banyosu yapılmaktadır.

İlimizde çok sayıda hastalığı tedavi eden içmeler de bulunmaktadır. Bu içmelerin başında Üzengi Çay İçmesi, Bahçeli İçmesi, Çorak ve Karakaya İçmeleri gelir.

Nevşehir’deki mevcut termal kaynağın sağlık sektörü içinde ele alınması ve bu sektöre teşviklerin sağlanmasıyla, Kozaklı yabancı ve yerli turistler için önemli bir sağlık merkezi olarak değerlendirilebilecektir.

Çizelge B.11 – Nevşehir ilinin yeraltı suyu potansiyeli
(DSİ, 2020)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
YAS ve İçme Suyu	200

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Nevşehir il sınırları içerisinde Kızılırmak ve Konya Kapalı havzasına ait alt havzalar yer almaktadır. Bu alt havzalarda yeraltı suyu seviyesi hidrojeolojik koşullara göre ve topografyaya göre değişkenlik göstermektedir.

Konu genel olarak değerlendirildiğinde Nevşehir ilinde yapılan envanter çalışmasında 10114 adet belge değerlendirilmiş olup;

Statik seviyeler 0.00 m ile 231.00 m arasında olup ortalama 40.61 metre,

Dinamik seviyeler 2.00 m ile 240.00 arasında olup ortalama 52.93 metre,

Kuyu derinlikleri 10.00 m ile 300.00 arasında olup ortalama 105.32 metre,

Kuyu debileri 0.05 l/s ile 75.9 l/s arasında olup ortalama 8.28 l/s olarak değerlendirilmiştir.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Çizelge B.12 - Nevşehir ilinde 2019 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(Nevşehir Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2019)

Su Kaynağın Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yerüstü	-	-	-	-	-	-	-	Ürgüp-Damsa		3,47
Yer altı	-	-	-	-	-	-	-	Göre- Merkez		8,70
Yer altı	-	-	-	-	-	-	-	Derinkuyu-Suvemez		14,98
Yer altı	-	-	-	-	-	-	-	Derinkuyu-Tilköy		109,46
Yer altı	-	-	-	-	-	-	-	Kaymaklı-Merkez		9,92
Yerüstü	-	-	-	-	-	-	-	Acıgöl-Tatların		0,87
Yerüstü	-	-	-	-	-	-	-	Gülşehir-Bölükören		0,27
Yerüstü	-	-	-	-	-	-	-	Gülşehir-Yalıntaş		0,20
Yerüstü	-	-	-	-	-	-	-	Gülşehir-Tuzköy		0,02
Yerüstü	-	-	-	-	-	-	-	Avanos-Ayhanlar		0,21
Yer altı	-	-	-	-	-	-	-	Avanos-Sarılar		10,05
Yerüstü	-	-	-	-	-	-	-	Hacıbektaş-Kumtepe		1,41
Yerüstü	-	-	-	-	-	-	-	Hacıbektaş-Karaburna		0,12
Yer altı	-	-	-	-	-	-	-	Gülşehir-Çakırcan		16,72
Yerüstü	-	-	-	-	-	-	-	Kozaklı-Taşlıhöyük		0,23
Yer altı	-	-	-	-	-	-	-	Hacıbektaş-Köşektaş		51,82
Yerüstü	-	-	-	-	-	-	-	Avanos-Özkonak		47,95
Yerüstü	-	-	-	-	-	-	-	Kozaklı-Doyduk		2,22
Yer altı	-	-	-	-	-	-	-	Hacıbektaş-Avuç		45,57

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

15 adet tesisin bireysel arıtmaları bulunmakta olup deşarj konulu izinleri mevcuttur.

B.3.1.2. Eysel Kaynaklar

Eysel nitelikli olarak ilimiz dahilinde su kaynaklarına arıtılarak deşarj edilen kaynaklara ilişkin bilgiler tabloda sunulmuştur.

Çizelge B.13- Su Kaynakları ve Deşarj Noktaları

Belediye adı	Deşarj Noktası	Kapasite m ³ /yıl
Nevşehir	Karaağaç Deresi	5.746.560
Avanos	Kızılırmak	2.190.000
Ürgüp	Seylap	2.920.000
Derinkuyu	-	1167
Kaymaklı	Göbye Deresi	900

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizin 538.630 hektarlık yüzölçümünün % 2,5 ü orman, % 65,4'ü ekilebilir arazi, % 18,8 'si tarıma elverişsiz ve % 13,3'ü çayır-meradır.

Nevşehir genelinde tarımsal üretim arazi kullanımının %55,4' ünü tahıllar oluşturur. Diğer önemli ürünleri üzüm başta olmak üzere çekirdeklik kabak, patates, pancar ve baklagillerdir.

B.3.2.2. Diğer

İlimizde Kapadokya İl Özel İdareleri ve Belediyeler Birliği Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi bulunmakta olup Tüm Belediyeler evsel atıklarını bu tesise göndermektedir.

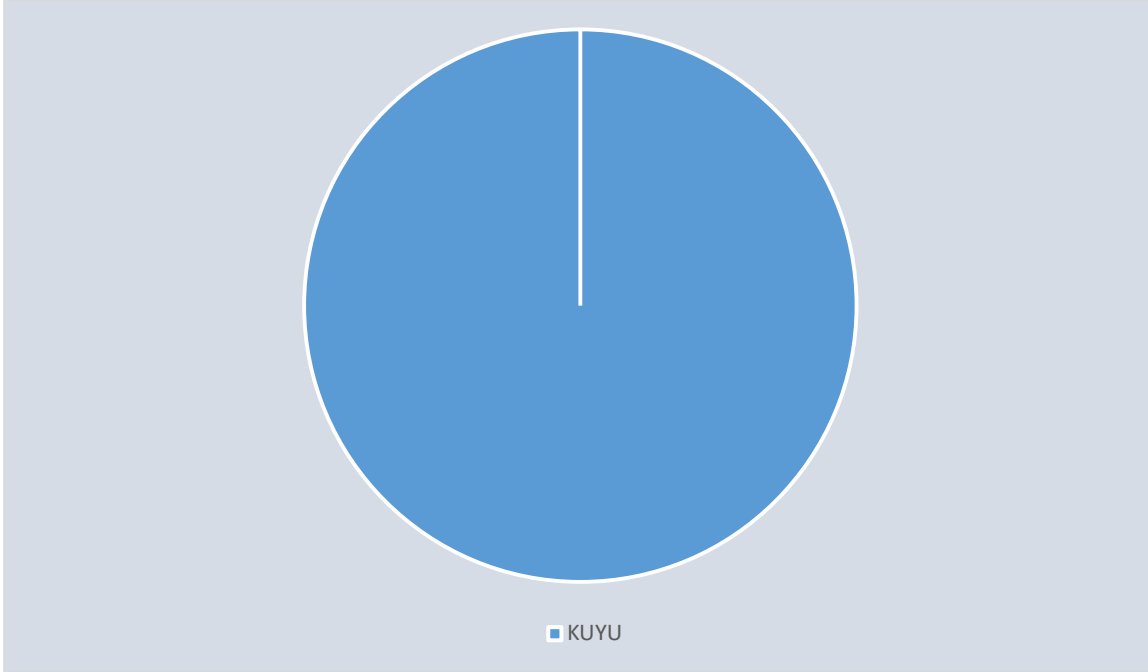
B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Nevşehir İli Merkez İlçesi içme suyu temini 33 kuyudan çıkarılan su pompaj sistemi ve 450-600 ACB borular ile farklı bölgelerdeki depolara isale edilmektedir. Depolardan cazibe ile 150-450 asbest borular aracılığıyla şehir şebeke hattına gönderilmektedir.

İçme suyu temininin yer altı suyundan karşılanması ve şehrimizin jeopolitik konumu sebebi ile sulara arseniğe rastlanmaktadır. Bu sebeple; il merkezinde içme suyu arıtma tesisi olmamakla birlikte arsenik arıtım tesisi hizmet vermektedir ve içme suyu şebeke hattına verilmeden önce arsenik arıtımı yapılmaktadır. Mevcut arsenik arıtma tesisi de bakım onarım halindedir.

Grafik B.7 - Nevşehir ilinde 2019 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Nevşehir Belediyesi, 2020)

İl genelinde belirlenen verilere göre belediye sayısı 23 olmakla birlikte bunların 8'i ilçe belediyesidir. Nevşehir belediyesi ise yalnızca Merkez İlçeye hizmet vermekte olup nüfusu ise TÜİK son verilerine göre 115000'dir. Mevcut durumda İl merkezinin içme suyu depo kapasitesinin nüfusa oranlandığında oldukça az olduğu görülmektedir. Kapasitenin artırılması için yıl içerisinde DSİ tarafından 3 adet yeni içme suyu deposu inşaatına başlanılmış olup yapımı devam etmektedir.(Nevşehir Belediyesi)

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtma tesisi mevcudiyeti

Nevşehir Merkez İlçede üç ayrı yerde içme suyu (arsenik) arıtma tesisleri faaliyete başlamışlardır.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Nevşehir ili merkez ilçesi içme suyu teminini 33 kuyudan çıkarılan su pompaj sistemi ve 450-600 ACB borular ile farklı bölgelerdeki depolara isale edilmektedir. Depolardan cazibe ile 150-450 asbest borular aracılığıyla şehir şebeke hattına gönderilmektedir.

İçme suyu temininin yer altı suyundan karşılanması ve şehrimizin jeopolitik konumu sebebi ile sulara arseniğe rastlanmaktadır. Bu sebeple; il merkezinde içme suyu arıtma tesisi olmamakla birlikte arsenik arıtma tesisi hizmet vermektedir ve içme suyu şebeke hattına verilmeden önce arsenik arıtımı yapılmaktadır.

B.5.2. Sulama

İlde genel olarak kuru tarım yapılmaktadır. Sulama yapılan alanların birçoğunda ise gelişmiş sistem yağmurlama ya da damlama metotları kullanılmaktadır.

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Salma sulama metodu ilimizde kullanılan bir metot değildir.

B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı konularında bilgi edinilememiştir.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

İl genelinde sanayi de kullanılan suyun tamamı yeraltı kuyularından temin edilmektedir. Geri dönüşüm suyu kullanılmamaktadır.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Çizelge B.14- Hidroelektrik Santraller
(DSİ,2020)

NEVŞEHİR İLİ ENERJİ PROJELERİ				
Sıra No	PROJENİN DURUMU	İLİ	ENERJİ	
			Kurulu Gücü (MW)	Yıllık Ortalama Üretim (GWh)
DSİ Dışı İşletmede Olan Hidroelektrik Santraller				
1	Bayramhacılı HES	Nevşehir	45	166.04
2	Cemel I HES	Nevşehir	7.6	27.65
3	Cemel II HES	Nevşehir	7.6	27.65
4	Cemel III HES	Nevşehir	6.4	23.28
5	Hasankale HES	Nevşehir	5.85	20.06
6	Sarıhıdır HES	Nevşehir	6.4	23.37
7	Tuzköy HES	Nevşehir	8.44	69.88
NEVŞEHİR İLİ TOPLAMI			7.29	357.93
NEVŞEHİR İLİ TOPLAMI			87.29	357.93

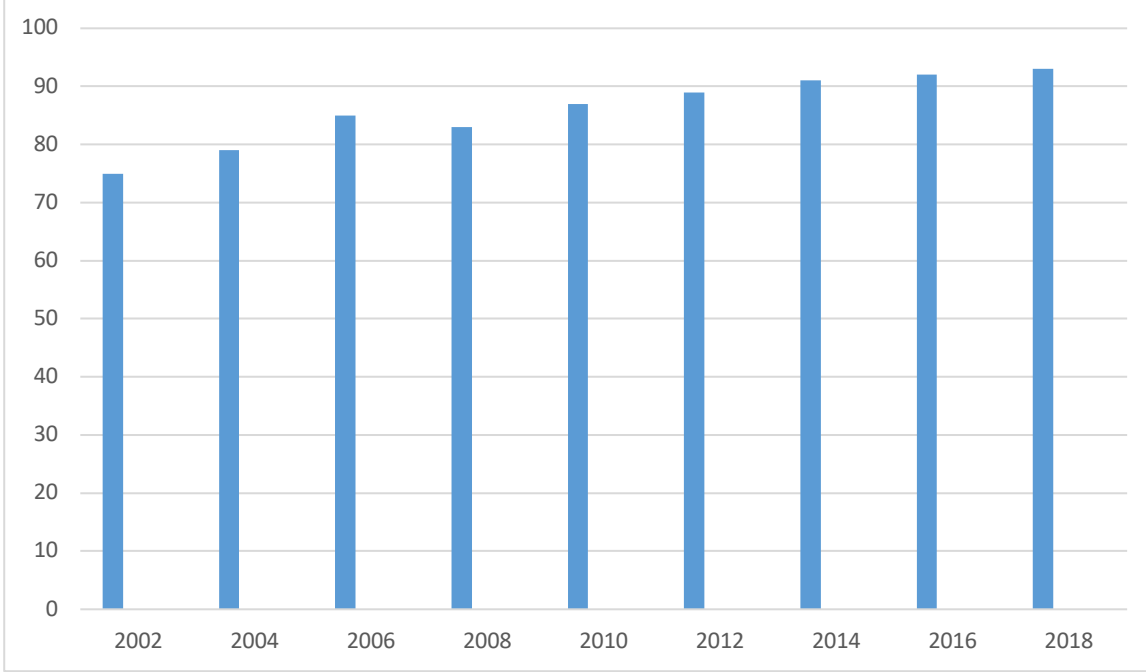
Yukarıdaki tabloda DSİ'den alınan bilgiler mevcuttur.

B.5.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

Park ve Bahçeler Müdürlüğüne edinilen bilgiler doğrultusunda ortalama 1.308.462 m² yeşil alan mevcuttur.

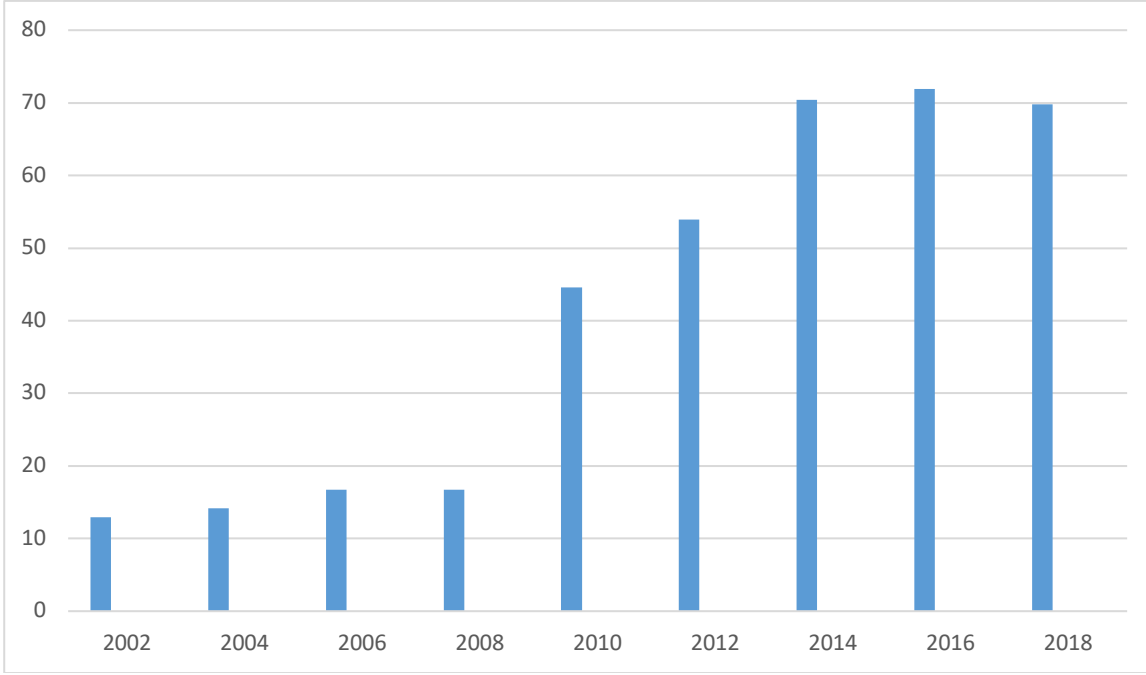
B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

Grafik B.8 – 2019 yılında Nevşehir ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı

(<http://www.tuik.gov.tr>, 2020)

Grafik B.9 – 2019 yılında Nevşehir ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı
(<http://www.tuik.gov.tr>, 2020)

Çizelge B.13 – Nevşehir ilinde 2019 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(İlgili Belediyeler, 2020)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarjı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/gün)	
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri								
il Merkezi										Y:3472219 2 X:3666636				
	Merkez	x	-	-	x	x	-	15.744	yok	0,17	0	-	10.738	25 2525
ilçeler	Avanos	x	-	-	x	x	-	6.272	yok	0,07	-	-	13.972	0,0216
	Derinkuyu	x	-	-	x	x	-	3.874	yok	0,05	-	-	10.839	0,45
	Ürgüp	x	-	-	-	x	-	8.806	yok	0,04	-	-	27.600	0,008
	Acıgöl	-	x	-	-	-	-	-	yok	-	-	-	-	-
	Gülşehir	-	x	-	-	-	-	-	yok	-	-	-	-	-
	Hacıbektaş	-	-	x	-	-	-	-	yok	-	-	-	-	-
	Kozaklı	-	-	x	-	-	-	-	yok	-	-	-	-	-

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Acıgöl OSB'nin atıksu arıtma tesisi için 2016 yılında kapasite artışı yapılmış olup kapasitesi 1500 m³/gün'e çıkarılmıştır. 03.11.2017 tarihli atıksu konulu çevre izni mevcuttur.

Nevşehir Organize Sanayi Bölgesi Atıksu arıtma tesisinin 2020 yılı itibariyle inşaatı tamamlanmış olup 16.07.2020 tarihinde geçici Faaliyet belgesini almıştır. Organizedeki tesislerin kanal bağlantı izinleri mevcuttur. Yeterli çamur oluşmadığı için çamur analizi yapılmamıştır.

Çizelge B.14 – Nevşehir ilinde 2019 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(Osb Müdürlükleri, 2019)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Acıgöl OSB	Faal	1500	yok	Fiziksel+kimyasal+biyolojik	-	dere
Nevşehir OSB Arıtma Tesisi	Faal	500	yok	Fiziksel+kimyasal+biyolojik	-	Taşlı dere

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği" kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Çizelge B.15 – Nevşehir ilinde 2019 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı

(e-izin, 2020)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT'si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisi	-	14
Turizm Tesisi veya Site Yönetimi	-	-
Diğer	-	6

B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler

İlimizde Sulusaray İçmece mevkiinde katı atık deponi sahası mevcut olup, 30.05.2000 tarihinde "ÇED Olumlu Kararı" verilmiştir. Mevcut katı atık alanı toplam 655.150 m²'dir

2012 yılında düzenli depolama tesisi 1. Lot inşaatı yapılmaya başlanmış; Mayıs 2013 itibariyle tesis % 98 oranında bitirilmiştir.

Tesis 22.09.2014 GFB'sini alarak faaliyetine başlamıştır.

Sızıntı suyu biriktirme havuzu kil dolgunun üzerine geçirimsiz geomembran döşenerek yapılmış olup geri devir pompalama sistemiyle sahaya geri deviri yapılmaktadır.

B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Atıksu geri kazanımı ve tarımsal amaçlı kullanılması hususunda herhangi bir çalışma mevcut değildir.

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar

Alıcı ortam olarak toprağın kirlenmesinin önlenmesi, kirlenmenin mevcut olduğu veya olması muhtemel sahaların ve sektörlerin tespit edilmesi, kirlenmiş toprakların ve sahaların temizlenmesi ve izlenmesi esaslarını sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde belirlemeyi amaçlayan “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” kapsamında Kirilenmiş Sahalar İzleme ve Değerlendirme Komisyonu oluşturulmuştur.

Kirilenmiş sahalara bilgi sisteminde 236 adet Faaliyet Ön Bilgi Formu onaylanmıştır. Lukoil İstasyon İşletmeciliği Limited Şirketi” tarafından işletilen “Lukoil Ürgüp İstasyonu” için, 17.06.2011 tarih ve 27967 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Tebliği” gereğince, firmaya verilen Yeterlilik Belgesi kapsamında Saha Örnekleme Analiz Planı değerlendirilmek üzere Müdürlüğümüze sunulmuştur. Oluşturulan komisyonca eksiklikler tespit edilmiş dosyanın tekrar hazırlanması istenmiştir. Eksikliklerin giderilmesine müteakip dosya onaylanmıştır.

Çizelge B.18 - Nevşehir ilinde 2019 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Şüpheli Saha Sayısı	Takip Gerektiren Saha Sayısı	Kirilenmiş Saha Sayısı
151		

İlimizde tespit edilmiş kirilenmiş saha bulunmamaktadır.

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurları geçirimsiz zeminde bekletilmektedir. Sanayiden kaynaklı arıtma çamurlarının da dolgu malzemesi olarak kullanıldığı, bazı tesislerin de arıtma çamurlarını lisanslı tesislere gönderdiği beyan edilmektedir.

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında doğaya yeniden kazandırma planları proje tanıtım dosyasında sunulmaktadır.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.19 – Nevşehir ilinde 2019 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları
(Nevşehir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	16.891,6	327.499,5
Fosfor	7.529,8	
Potas	2.037,4	
TOPLAM	26.458,8	327.499,5

Çizelge B.20 - Nevşehir ilinde 2019 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)
(Nevşehir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Böcek İlaçları	14.896	156.620
Herbisitler	Yabancı Ot İlaçları	15.800	156.620
Fungisitler	Mantar İlaçları	36.700	3.413
Rodentisitler	Fare İlaçları	1	4.020
Nematositler	Çürüklük v.s.	-	-
Akarisitler	Kırmızı Örümcek	1	3.413
Kışlık ve Yazlık Yağlar	-	-	-
Diğer	-	-	-
TOPLAM	-	67.398	324.086

Çizelge B.21 - Nevşehir ilinde 2019 yılında topraktaki pestisit vb. tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları
(Nevşehir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)
Konya Gıda Kontrol Lab.	Ürgüp Sofular 192/138	18.09.2019	Üzüm	3kg Baskalit 0,253 Muclohutonil 0,059
Konya Gıda Kontrol Lab.	Ürgüp Sofular 188/9	12.09.2019	Üzüm	3 kg Pylimekhanil 0,064 Bozkolit 0,0117
Konya Gıda Kontrol Lab.	Avanos K.Ayhan 0/832	11.09.2019	Domates	3 kg Pestisit 0
Konya Gıda Kontrol Lab.	Merkez Özyayla 110/138	05.08.2019	T.Fasulye	2 kg Pestisit 0

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde Kapadokya İl Özel İdareleri ve Belediyeler Birliği Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi bulunmakta olup Tüm Belediyeler evsel atıklarını bu tesise göndermektedir.

Acıgöl OSB'nin atıksu arıtma tesisi için 2016 yılında kapasite artışı yapılmış olup kapasitesi 1500 m³/gün'e çıkarılmıştır. 03.11.2017 tarihli atıksu konulu çevre izni mevcuttur.

Nevşehir Organize Sanayi Bölgesi Atıksu arıtma tesisinin 2020 yılı itibariyle inşaatı tamamlanmış olup 16.07.2020 tarihinde geçici Faaliyet belgesini almıştır. Organizedeki tesislerin kanal bağlantı izinleri mevcuttur. Yeterli çamur oluşamadığı için çamur analizi yapılmamıştır

Kaynaklar

- DSI
- Büyükşehir/Belediye Başkanlığı
- Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

Nevşehir il genelinde olduğu gibi Merkez ilçede de katı atıklar Kapadokya İl Özel İdareleri ve Belediyeler Birliği Katı Atık Düzenli Depolama tesisinde depolanmaktadır.

İl merkezinde sürdürülen Belediyemiz ve lisanslı anlaşmalı firma ile faaliyetler doğrultusunda okullara ve iş yerlerine dağıtılan iç mekân kutuları ve hanelere dağıtılan ayırım poşetleri ile geri dönüşüm ambalaj atığı (cam, plastik, kâğıt, metal) olarak toplam katı atığın %20'si halinde dönüşüme gönderilmektedir.

2017 yılı itibari ile katı atıktan çıkan gaz ile elektrik üretimine başlanmış olup, ortalama 210 ton/gün katı atıktan 1,0 megawatt/gün elektrik üretimi gerçekleştirilmektedir.

İlimizde katı atık kompozisyonu ile ilgili bir çalışma yapılmamaktadır.

Çizelge C.22 - Nevşehir ilinde 2019 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri
(Belediyeler, 2020)

Kapadokya İl Özel İdareleri ve Belediyeler Birliğinden alınan bilgiler tabloda verilmiştir.

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya	Birliğin Adı Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Üretilen Katı Atık Miktarı (ton/gün)	Toplanan Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor? (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi				
		Yaz	Kış		Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon)	Yakma	Düzensiz Depolama	Depo Gazından Enerji Üretimi
Kapadokya İl Özel İdareleri ve Belediyeler Birliği	Nevşehir	148160	148160	142.452	142.452	142.452	0,96	0,96	yok	Belediye	Var	yok	yok	yok	var
Kapadokya İl Özel	Avanos	32742	32742	30.872	30.872	30.872	0,94	0,94	yok	Belediye	var	yok	yok	yok	var
Kapadokya İl Özel	Acıgöl	19362	19362	17.500	17.500	17.500	0,90	0,90	yok	Belediye	var	yok	yok	yok	var
Kapadokya İl Özel	Gülşehir	21468	21468	19.899	19.899	19.899	0,92	0,92	yok	Belediye	var	yok	yok	yok	var
Kapadokya İl Özel	Hacıbektaş	11302	11302	8.700	8.700	8.700	0,76	0,76	yok	Belediye	yok	yok	yok	yok	var
Kapadokya İl Özel	Derinkuyu	20776	20776	14.500	14.500	14.500	0,69	0,69	yok	Belediye	var	yok	yok	yok	var
Kapadokya İl Özel	Kozaklı	13379	13379	11.450	11.450	11.450	0,85	0,85	var	Belediye	var	yok	yok	yok	var
Kapadokya İl Özel	Ürgüp	35821	35821	32850	32850	32850	0,91	0,91	var	Belediye	var	yok	yok	yok	var
İl Genel		303010	303010	278223	278223	278223	0,91	0,91	var	Belediye	var	yok	yok	yok	yok

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

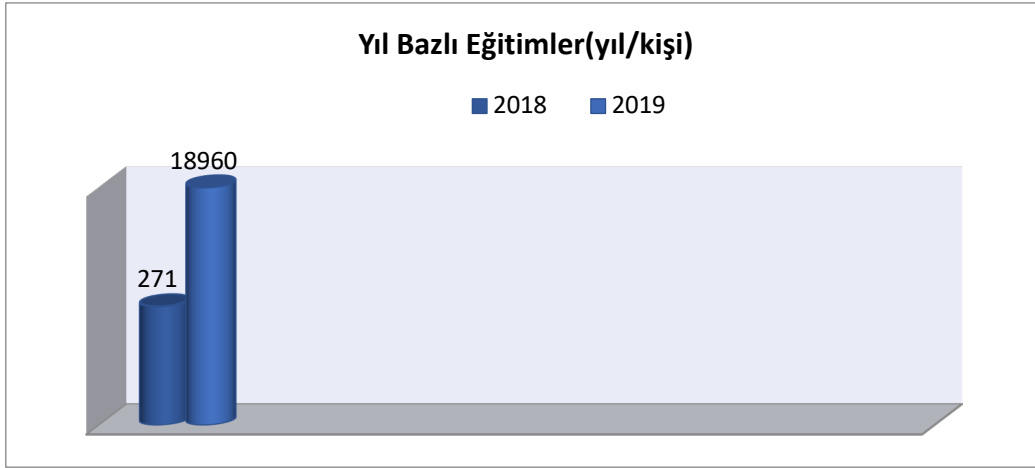
Nevşehir Belediyesince hafriyat atıklarının dökülmesi için 2 alanın mevcut olduğu belirtilmiştir.

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

C.3.1. Eğitimler

Çizelge C.23 – 2019 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler (SABS, 2019)

Hedef Kitle	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Eğitim Verilen Kişi Sayısı
Kurum Temsilcileri	28	1521
Öğrenci	72	16919

Grafik C.30 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı (SABS, 2019)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

Çizelge C.24 – 2019 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri (SABS, 2020)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Belediye/AVM/OSB/Üniversite/Site/havaalanı	İlçesi	Toplanan Atık Türü Sayısı	Toplanan Atık Grupları
1. Sınıf AGM Belediye	-	-	-
2. Sınıf AGM AVM	-	-	-
3. Sınıf AGMOSB, Üniversite, Site, havaalanı	-	-	-
Mobil Atık Getirme Merkezi	Ürgüp Belediyesi	Ürgüp	7	

C.3.3. Atık Miktarları

Çizelge C.25 – 2019 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı (SABS, 2019)

	İlçe	Toplanan Atık Miktarı (Kg)
Kağıt, karton (15 01 01, 15 01 05, 20 01 01)		810710
Plastik (15 01 02, 15 01 05, 17 02 03, 20 01 39)		26503
Metal (15 01 04, 17 04 07, 20 01 40)		385
Cam (15 01 07, 17 02 02, 20 01 02)		1384
Ahşap (15 01 03, 17 02 01, 20 01 38)		-
Tekstil (15 01 09, 20 01 10, 20 01 11)		-
Pil(16 06 01*)		78
Akü (16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05, 20 01 33*, 20 01 34)		240
Toner-Kartuş (08 03 17*, 20 01 27*)		30
Aydınlatma (20 01 21*)		-
Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36, 16 02 13*, 16 02 14*, 09 01 10, 09 01 11, 09 01 12)		9371
İlaçlar (20 01 31*, 18 01 08*, 18 02 07*, 20 01 32)		-
Bitkisel atık yağ (20 01 25, 20 01 26*)		775
Hacimli atıklar (20 03 07)		-
Araç bakım/onarım(16 01 03, 16 01 07*)		-
Tehlikeli atık (20 01 13*, 20 01 14*, 20 01 15*, 20 01 17*, 20 01 19*, 20 01 27*, 20 01 29*, 20 01 37*)		3378
Organik atık		-
Karışık (plastik, kağıt, cam, metal)		222996
TOPLAM		1075850

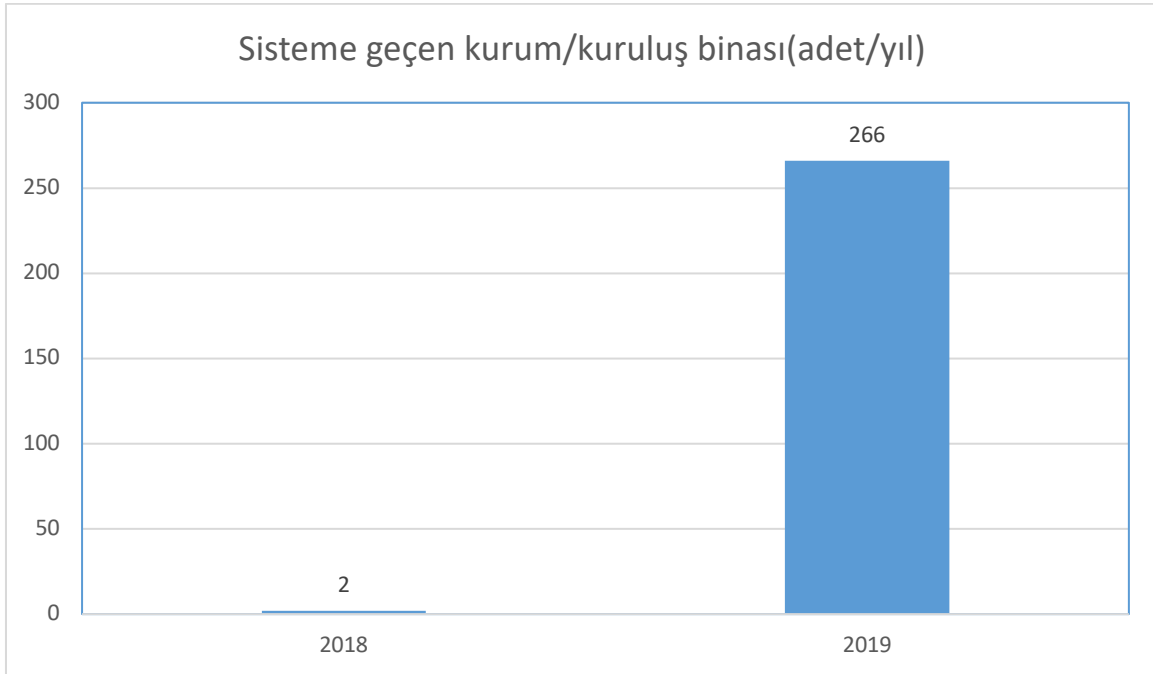

Grafik C.41 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı (SABS, 2019)

C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

Çizelge C.26 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı (SABS, 2019)

Hedef Kitle	Toplam Kurum Sayı	Sisteme Geçen Kurum	%
Belediye Geneli	-	121	-
Belediye Hizmet Binası	23	23	100
Okul	335	118	35,2
Kurum/kuruluş	-	266	-
AVM	2	2	100
Otel	464	10	2,1
Hastane	63	7	11,1
Sanayi	66	0	-
Diğer	-	-	-

Grafik C.52 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı (SABS, 2019)

C.3.5. Ekipman

Çizelge C.27 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar (SABS, 2019)

Kurumlardaki Kumbara Sayısı	Kurumlardaki Konteyner Sayısı	Belediye Genelindeki Konteyner Sayısı
32	2	2

C.3.6. Kompost

Çizelge C.28 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri
(SABS, 2019)

	Kompost Tesisi Sayısı	Toplam Kapasitesi	Yıllık Üretilen Kompost Miktarı (kg)
Belediye Geneli	-	-	-
Kurum/Kuruluşlar	-	-	-

C.4. Ambalaj Atıkları

Çizelge C.29 - Nevşehir ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*
(Nevşehir Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2020)

Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	-	490.623
Metal	-	-
Kompozit	-	-
Kağıt Karton	-	-
Cam	-	-
Ahşap	-	146.665
Karışık	2.631.333	-
Toplam	2.631.333	640.288

Ambalaj Bilgi Sisteminde 2019 yılı istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında Ambalaj Bülteninden ulaşılabilir.

Çizelge C.30 - 2019 yılında Nevşehir ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Nevşehir Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2020)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	150
Ambalaj Üreticisi Sayısı	5
Tedarikçi Sayısı	9

Sistemden yıllara göre kayıtlı işletme sayıları verilerine ulaşamamıştır.

Çizelge C.31- 2019 yılında Nevşehir ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı

(Nevşehir Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2020)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
2	-	1	1

Çizelge C.32 - 2019 yılında Nevşehir ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı

(Nevşehir Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2020)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisi (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
5	5	2	2	2	3	-	1

*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.

Grafik C.13 – Yıl bazında Nevşehir ilinde bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı

(Nevşehir Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2020)

Çizelge C.33 – 2019 yılında Nevşehir ilinde Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı (AAYP) durumu

(Nevşehir Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2020)

Belediye Adı	Nüfusu	AAYP Durumu (Var-Yok)	AAYP Onay Tarihi
Acıgöl	19362	Var	23/07/2020
Avanos	32742	Var	13/12/2019
Gülşehir	21468	Var	28/04/2020
Ürgüp	35821	Var	22/04/2020
Derinkuyu	20776	Var	20/07/2020
Kozaklı	13379	Var	29/06/2020
Hacıbektaş	11302	Yok	-

Çizelge C.34 - 2019 yılında Nevşehir ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum

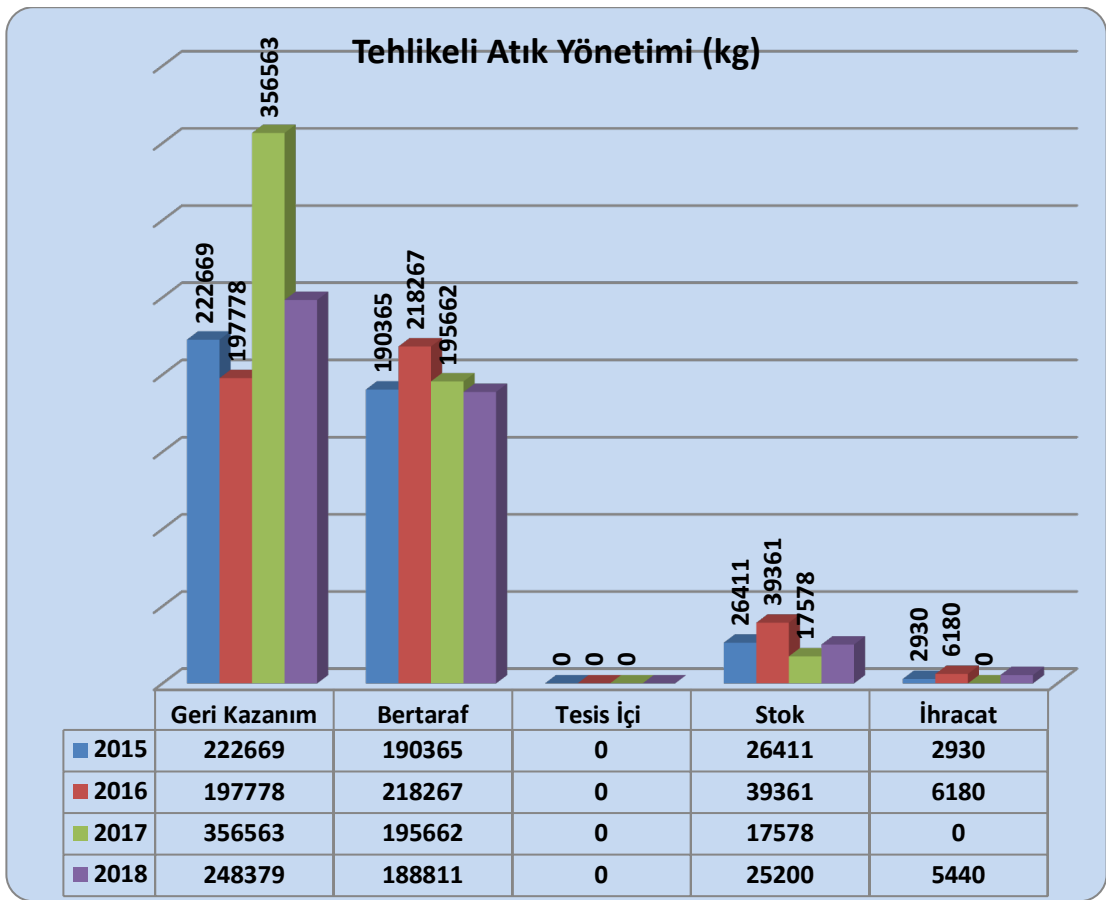
(Nevşehir Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2020)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Sahibi	Kurucu Türü (Belediye-AVM-OSB-Havalimanı-Satış Noktası vd.)	Adresi	İzin/Onay tarihi	Atık Grupları
1. Sınıf AGM	-	-	-	-	-
2. Sınıf AGM	-	-	-	-	-
3. Sınıf AGM	-	-	-	-	-

C.5. Tehlikeli Atıklar

Atıkların Karayolunda Taşınmasına İlişkin Tebliğ çerçevesinde; İlimizde, Tehlikeli Atıkların taşınması ile ilgili 7 adet firmaya “Firma Lisansı” ve bu firmalara ait toplam 16 adet araca “Araç Lisansı” verilmiş olup, bu lisanslar 5 yıl geçerlidir.

Firmalara ait tehlikeli atık bildirimleri, tehlikeli atık beyan sistemi üzerinden her yıl düzenli olarak yapılmakta olup ilimize ait 2016, 2017, 2018 yılı rapor sonuçları aşağıda listelenmiştir.

Grafik C.64 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

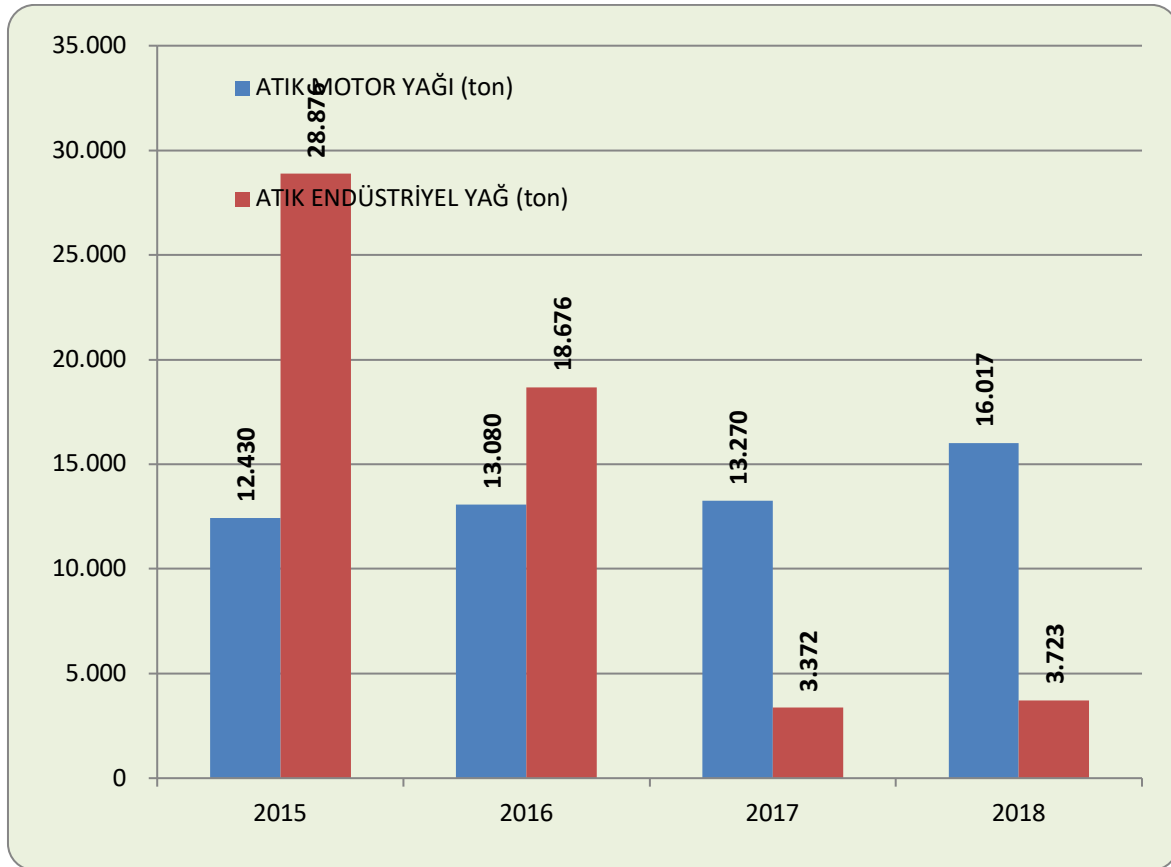
Çizelge C.35 - Nevşehir ilinde 2018 yılında atık işleme ve miktarı*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ KODU (R/D)	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	431199
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	975224
R5	Diğer anorganik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü	81260
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	25992
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	2971839
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	103668
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücreli depolama ve benzeri)	16049873
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	186310

D10	Yakma (karada)	1862
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	450

Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistikleri veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.6. Atık Madeni Yağlar

Grafik C.75 – Yıllar itibariyle Nevşehir ilinde atık madeni yağ toplama miktarları &*(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

& Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilmektedir.

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*

Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

Çizelge C.16 – Nevşehir ilinde 2018 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

Geri kazanım ^{&&} (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)	Atık Minimizasyonu (Tesis İçi) (kg)
4589182	16238495	5440	6536867	-

^{&&} Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

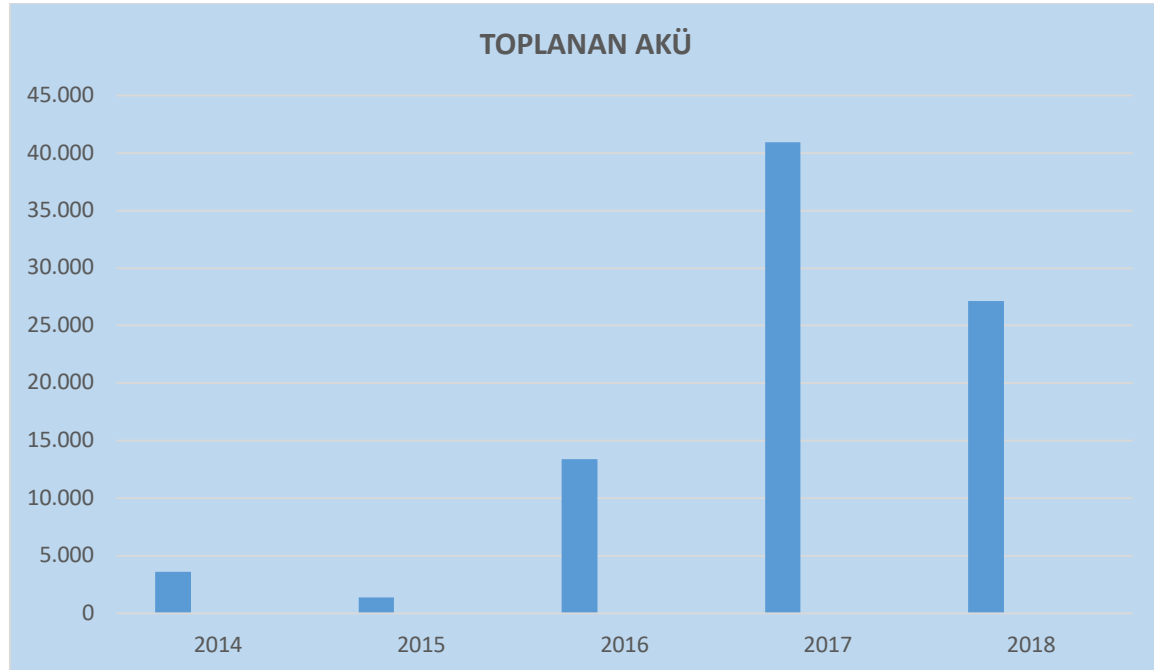
C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.17 – Nevşehir ilinde 2018 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER				
Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen Geçici Depolama Alanı Sayısı	Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (kg)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri Sayısı	Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
			Miktarı (kg)	%
2	27.130	-	-	-

16 06 01*: Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu

Grafik C.86 – Nevşehir ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (kg)*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

Çizelge C.18 – Nevşehir ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

2014	2015	2016	2017	2018
3.623	1.380	13.425	40.950	27.130

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

Çizelge C.19 - Nevşehir ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (kg)*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

2014	2015	2016	2017	2018
10	58	0	113	29

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

Çizelge C.20 – Nevşehir ilinde 2018 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler
(Kaynak, yıl)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis Sayısı ¹	Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesis Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
-	60.870	-	-

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilmektedir.

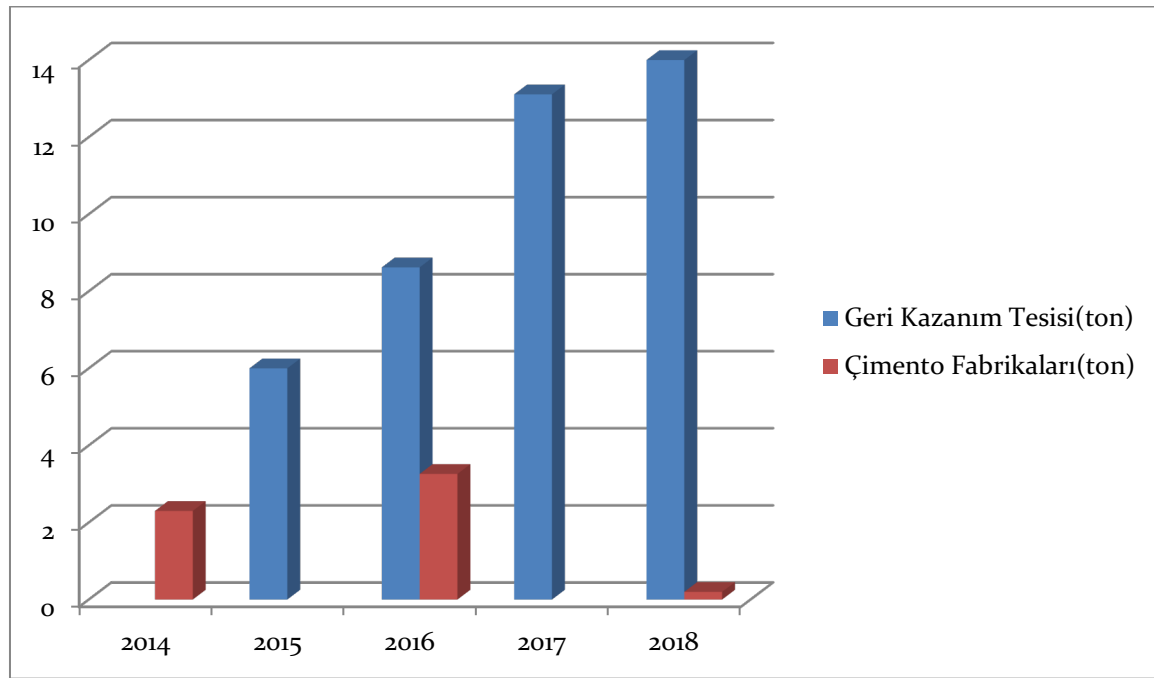
Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

Çizelge C.21 – Nevşehir ilinde 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler*

(Kaynak, yıl)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
2	-	yok	yok	yok	14,2

Grafik C.97 – Yıllar itibariyle Nevşehir ilinde geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2020)

Çizelge C.22 – Yıllar itibariyle Nevşehir ilinde geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2020)

	2014	2015	2016	2017	2018
Geri Kazanım Tesisi	yok	6	8,62	13,11	14
AYT Tesisi	2,3	-	3,26	-	0,2

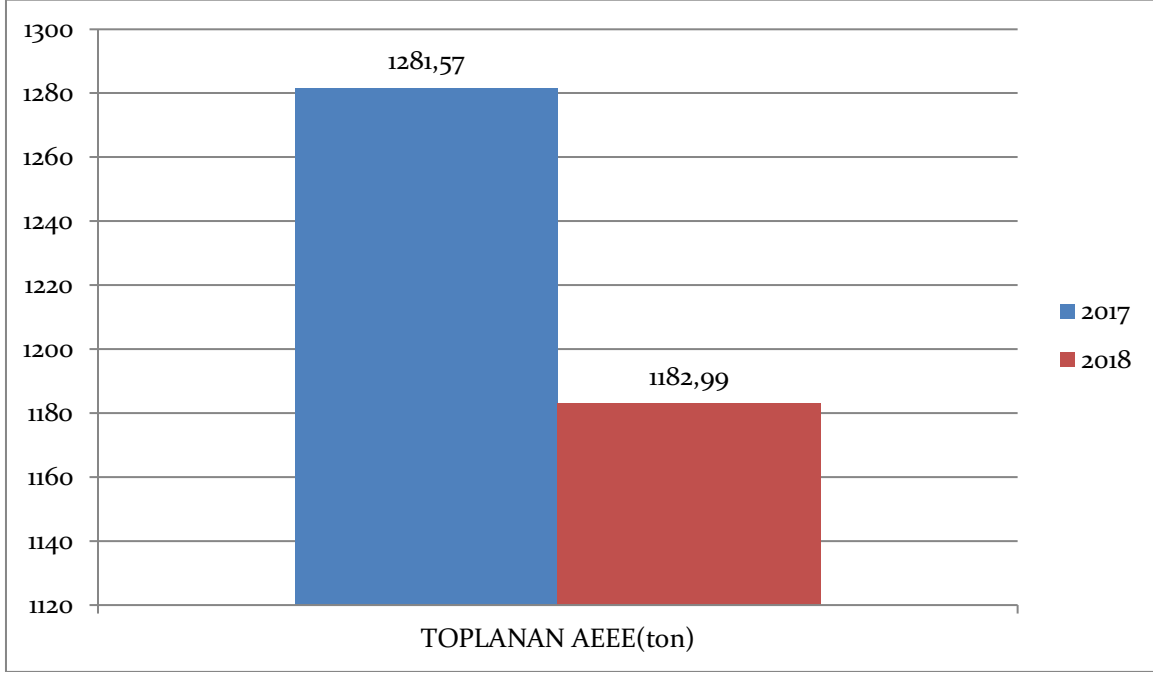
*** Raporda aşağıdaki açıklama yer almalıdır.**

Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

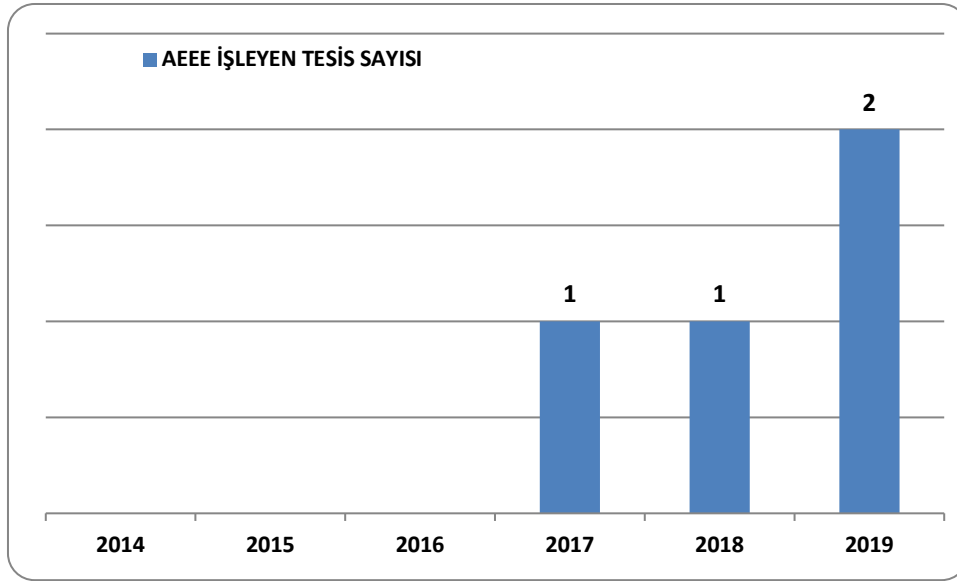
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

İlimizde AEEE Getirme Merkezi bulunmamaktadır. AEEE işleyen tesisi sayısı 3 adettir. 1 firmaya 2019 yılında Geçici Faaliyet Belgesi verilmiştir.

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE Getirme Merkezi bulunmamakla beraber atık işleme tesislerine gelen atık miktarlarına Atık Yönetim Uygulaması Kütle Denge Uygulaması Atık İşleme Raporlarından ulaşılmıştır.

Grafik C.18 - Nevşehir ilinde yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton)
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2020)

Grafik C.19 - Yıllar itibariyle Nevşehir ilinde AEEE işleyen tesis sayısı
(e-izin, 2020)

Çizelge C.23 – Nevşehir ilinde 2019 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Toplanması Amacıyla Oluşturulan Aktarma Merkezleri Sayısı	Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
yok	yok	yok	2	586

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

“Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilde gerçekleştirilen çalışmalardan söz edilerek Çizelge C.46 oluşturulmalıdır.

Çizelge C.24 - Nevşehir ilinde 2019 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı
(Kaynak, yıl)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
2	-	-	-

C.12. Tehlikesiz Atıklar

İlimizde “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanım Tebliği çerçevesinde tehlikesiz atık toplama ayırma belgesi verilmektedir. Ayrıca Atık Yönetim Planları onaylanırken tehlikeli ve tehlikesiz atıklar birlikte değerlendirilmektedir.

Çizelge C.25 – Nevşehir ilinde 2018 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri
(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

Atık Kodu	Atık İşleme Yöntemi Kodu	Toplam (kg)

Kütle Denge Uygulamasından istenen verilere ulaşılamamıştır.

Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde Demir Çelik Sektörü Mevcut Değildir.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral mevcut değildir.

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlimizde Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurları geçirimsiz zeminde bekletilmektedir. Sanayiden kaynaklı arıtma çamurlarının da dolgu malzemesi olarak kullanıldığı, bazı tesislerin de arıtma çamurlarını lisanslı tesislere gönderdiği beyan edilmektedir.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlimizde tıbbi atıklar Kapadokya İl Özel İdareleri ve Belediyeler Birliği adına özel bir lisanslı firmaya toplatılarak Sulusaray Kasabası İçmece Mevkiinde bulunan lisanslı sterilizasyon tesisinde bertaraf edilmektedir.

İlimizde Tıbbi atıkların yönetimi Kapadokya İl Özel İdareleri ve Belediyeler Birliği tarafından yapılmaktadır. Tıbbi atıkların toplanması ve sterilizasyon tesisinde Turanlar Çevre Tekn. Müh. Taah. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılmaktadır.

Çizelge C.26 – 2019 yılında Nevşehir ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(Nevşehir Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi, 2020)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Nevşehir	x		x				x	Nevşehir	Turanlar Çevre Tekn. Müh. Taah.ve Tic. Ltd. Şti	Nevşehir

Çizelge C.27 - Nevşehir ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı
(Nevşehir Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi, 2020)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	189,744	204,994	202,720	202,142	214,207	223,927

C.14. Maden Atıkları

İlimizde daha çok taş ocağı ve pomza ocağı faaliyeti yapılmaktadır ayrıca maden zenginleştirme tesisi yoktur.

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Çizelge C.28 – 2019 yılı itibariyle Nevşehir ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı
(e-izin, 2020)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	1
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	2+3
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	6
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	yok
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	yok
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	yok
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	yok
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	8
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	3
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	yok

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması
Nevşehir Belediyesi Başkanlığı
Çevre İzin ve Lisans Uygulaması

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

İlde “Büyük Endüstriyel Kazaların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında 2 adet firma vardır.

Çizelge Ç.29 – Nevşehir ilinde 2019 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2020)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	1
TOPLAM	2

Nevşehir ilinde 2019 yılında yapılan çevre denetimlerinde BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları Çizelge Ç.55’de yer almaktadır.

Çizelge Ç.300 – Nevşehir ilinde 2019 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları
(Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2020)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	1
Kapsam Dışı	-
TOPLAM	2

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

SEVESO Bildirim Sistemine (BEKRA) giriş yapan kuruluşların Valiliğe sundukları Acil Durum Planları bulunmamaktadır.

Kaynaklar
BEKRA Bildirim Sistemi

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Göreme Tepeleri, Dünya Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF-Türkiye) tarafından “Önemli Bitki Alanı (ÖBA)” olarak belirlenmiştir. Tarih öncesinden günümüze insan yerleşimlerinin sürdürüldüğü bu alan, günümüze kadar ulaşan önemli step bitki topluluklarını koruyabilmiş olup milli park sınırı içinde yaklaşık 650 taksonun varlığı saptanmıştır. Bunlardan 118i Türkiye’ye özgüdür (endemiktir). Göreme Tepeleri ÖBA’da ülke çapında 23 nadir bitki bulunur: Örneğin, *Ferulahalophila* bu yöreden başka sadece Tuz Gölü ve Konya çevresindeki tuzcul steplere özgü bir bitkidir. *F. halophila* aynı zamanda Bern Sözleşmesi Ek Liste I’de de yer almaktadır. Ayrıca bu alan Bern Sözleşmesi kapsamında Tehlike Altındaki Habitatlar arasındaki İran-Anadolu stepleri kapsamındadır. Diğer taraftan Dünya Mirası Listesi’ne alınmış olan Göreme Tepeleri ÖBA, Milli Park olarak da koruma altındadır.

D.2. Fauna

a) Memeliler: Kurt (*Canis lupus*), Tilki (*Vulpes vulpes*), Su tipi (*Lutra lutra*), Porsuk (*Meles meles*), Sansar (*Martes foina*), Tavşan (*Lepus europaeus*)

b) Kuşlar: Keklik (*Alectoris graeca*), Bildircin (*Coturnix*), Güvercin (*Columba livia*), Doğan (*Falco sp.*)

c) Sürüngenler: Kaplumbağa (*Testudo graeca*), Kertenkele (*Lucertaviridis*).

d) Balıklar: Yayın (*Silurus glanis*), Sazan (*Cyprinus*)

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

D.3.1. Ormanlar

Nevşehir İli Alanı: 517,658 ha.

Ormanlık Alan: 10305 ha.

Ormanlık Alanların İl Alanına Oranı: %2

Ormanlık Alanın % 65,1 verimsiz 6712 ha.

Ormanlık Alanın %34,9 verimli 3593 ha.

Ormancılık faaliyetleri düzenli olarak yapılmakta ve her yıl ortalama 500 ha. yeni tesis edilip orman varlığı arttırılmaktadır.

D.3.2. Milli Parklar

Göreme Tarihi Milli Parkı İç Anadolu Bölgesi'nde Nevşehir İli Sınırları İçerisinde yer almaktadır. Göreme ve çevresinin Milli Park olarak ayrılması 1967 yılında düşünülmüş ve bu yıllarda Milli Parkın uzun devreli gelişim planı yapılmıştır. Ancak o dönemde yürürlükte bulunan 6831 sayılı yasanın 25.maddesine göre yalnız orman rejimine giren alanlar Milli Park olarak ayrılabilirdiğinden bu plan uygulamaya konamamıştır.2873 sayılı yasanın 1983 yılında yayınlanması ile birlikte Göreme Tarihi Milli Parkı'nın kuruluş yolu da açılmış ve 30.10.1986 tarih 86/11135 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Milli Parkın ilanı gerçekleştirilmiştir.

D.3.3. Tabiat Parkları

İlimizde tabiat parkı yoktur.

D.4. Çayır ve Mera

İlde mevcut çayır ve mera alanı 70000 ha. dır İlimizde bulunan çayır ve mera alanları ülke genelinde olduğu gibi 6-7. Sınıf tarım alanı olup verimsiz mera türüdür.

D.5. Sulak Alanlar

İlimizde Kızılırmak nehri geçtiğinden dolayı sulak alanların korunması işlemleri Nevşehir Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğünce yürütülmektedir. İlimizde Ramsar sözleşmesine belirlenmiş sulak alan bulunmamaktadır.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

D.6.1. Tabiat Anıtları

İlimizde tabiat anıtı yoktur.

D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

İl sınırlarımız içerisinde bulunan doğal sit alanlarına ilişkin bilgiler tablodadır. İlimizde tabiat parkı ve tabiat anıtı bulunmamaktadır.

Bölgemize ait ilk sit alanı ilanı Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski eserler ve anıtlar Yüksek Kurul Başkanlığının 10.07.1976 tarih ve A69 sayılı kararı ile belirlenmiştir. Bu kararla belirlenen sit alanlarına ait kararlar, 23/07/1983 tarih ve 18113 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunca verilmiştir. Bölgenin Ülkemiz Turizmde yerinin gün geçtikçe artması, bölgede özel sektör ve kamu kamu yatırımlarının kısa sürede ve hızlı bir şekilde sonuçlandırılması amacıyla 23 Kasım 1990 gün ve 20703 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 90/1090 sayılı kararı ile Nevşehir Koruma Kurulu Müdürlüğü kurulmuştur.

D.6.3. Anıt Ağaçlar

Özkonak ve Yeşilözde olmak üzere toplamda 2 adet anıt ağaç bulunmaktadır.

D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

İlimizde Özel Çevre Koruma Alanı yoktur.

D.6.5. Doğal Sit Alanları

Çizelge D.51 – Nevşehir ilindeki Doğal Sit Alanları
(Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2020)

NEVŞEHİR İLİ DOĞAL SİT ALANLARI			
ADI	ADET	ALAN m ²	ORAN
I. DERECE DOĞAL SİT	16	232.498.741,86	64,38
II. DERECE DOĞAL SİT	4	6.237.971,05	1,73
III. DERECE DOĞAL SİT	19	122.397.235,44	33,89
0,00	39,00	361133948,35	100,00

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/milli-parklar>
<http://www.turkiyesulakalanlari.com/>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/ta>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tabiat-parklari>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp3>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp4>
<http://www.milliparklar.gov.tr/resmiistatistikler>

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

İlimizdeki arazi kullanım durumu aşağıda özetlenmiştir.

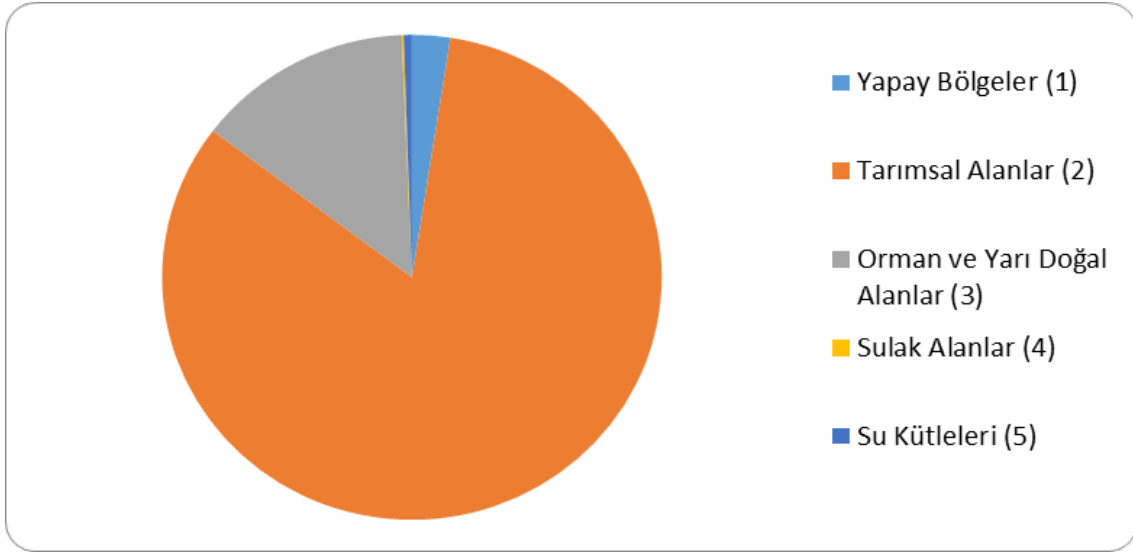
Yapay bölge alanı (1); 13562,43 ha,

Tarımsal Alanlar (2); 454578,83 ha,

Orman ve Yarı Doğal Alanlar (3); 76962,04 ha,

Sulak Alanlar (4); 639,34 ha,

Su Kütleleri (5); 2905,34 ha'dır.

Grafik E.20 – Nevşehir ilinde 2019 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması

(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, yıl)

Çizelge E.31 – Nevşehir ilinde arazi kullanım sınıflandırması

(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, 2020)

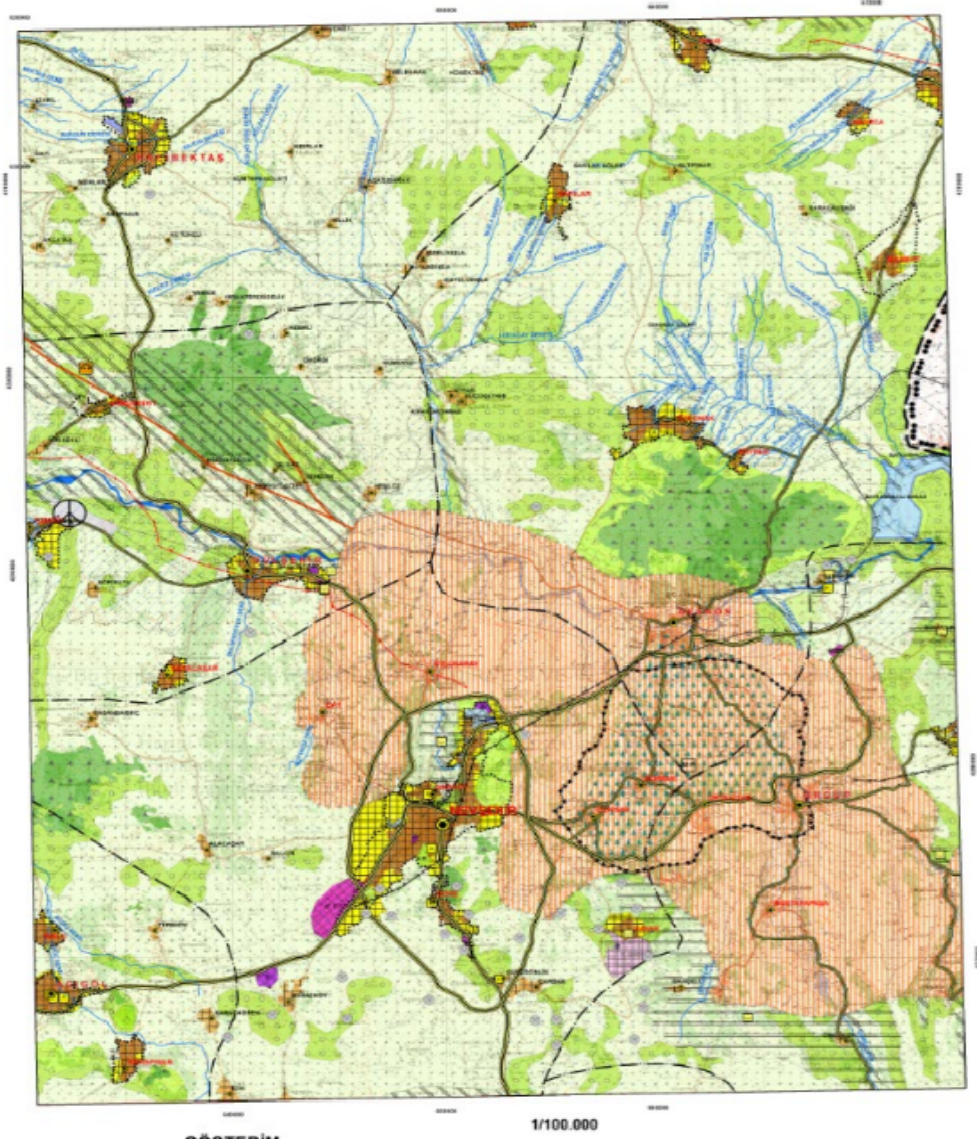
	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	10.197,40	1,86	11.142,89	2,03	10.923,21	1,99	12.790,27	2,33	13.562,43	2,47
2) Tarımsal Alanlar	458.448,16	83,56	451.123,12	82,22	459.021,95	83,66	455.569,58	83,03	454.578,83	82,85
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	77.780,17	14,18	83.967,30	15,30	76.266,05	13,90	76.976,33	14,03	76.962,04	14,03
4) Sulak Alanlar	441,32	0,08	441,32	0,08	639,34	0,12	639,34	0,12	639,34	0,12
5) Su Yapıları	1.780,93	0,32	1.973,36	0,36	1.797,44	0,33	2.672,47	0,49	2.905,34	0,53
TOPLAM	548.647,98	100,00	548.647,99	100,00	548.647,99	100,00	548.647,99	100,00	548.647,98	100,00

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

İlimize ait Çevre düzeni planı aşağıdadır.

KIRŞEHİR - NEVŞEHİR - NİĞDE - AKSARAY PLANLAMA BÖLGESİ
1/100.000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI
KAYSERİ-K33

Harita E.4 – Nevşehir ilinin Çevre Düzeni Planı
(Nevşehir Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2020)

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Bölgemize ait ilk sit alanı ilanı Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski eserler ve anıtlar Yüksek Kurul Başkanlığının 10.07.1976 tarih ve A69 sayılı kararı ile belirlenmiştir. Bu kararlar belirlenen sit alanlarına ait kararlar, 23/07/1983 tarih ve 18113 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunca verilmiştir. Arazi kullanımında tarımsal alanlar %82,85 ile ilk sıradadır.

Kaynaklar

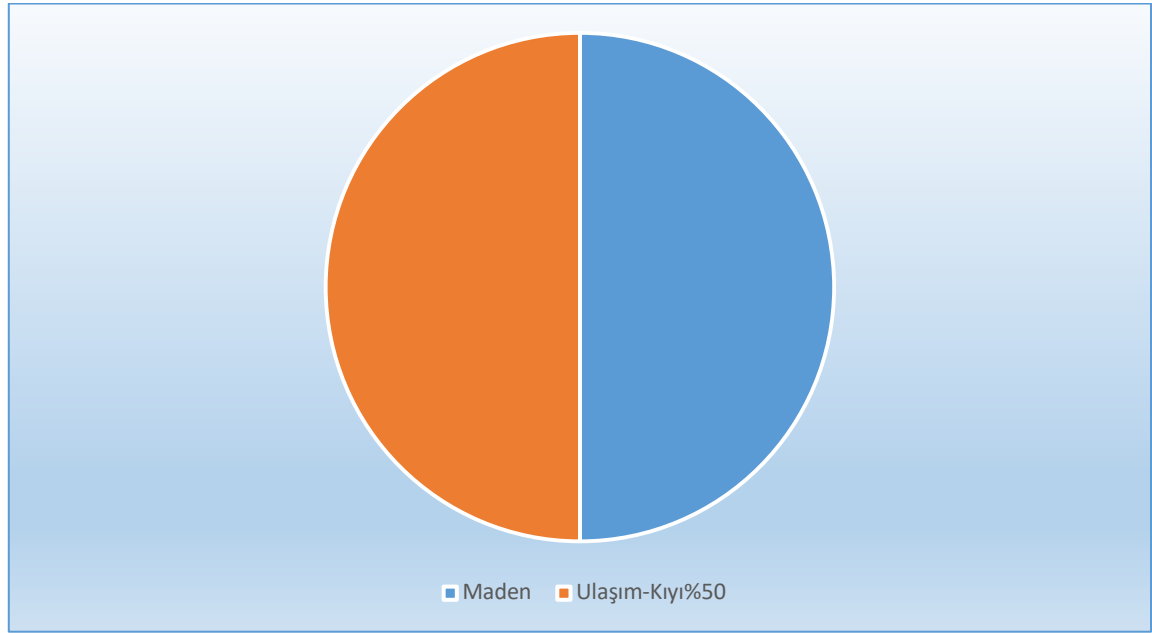
Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)
Nevşehir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

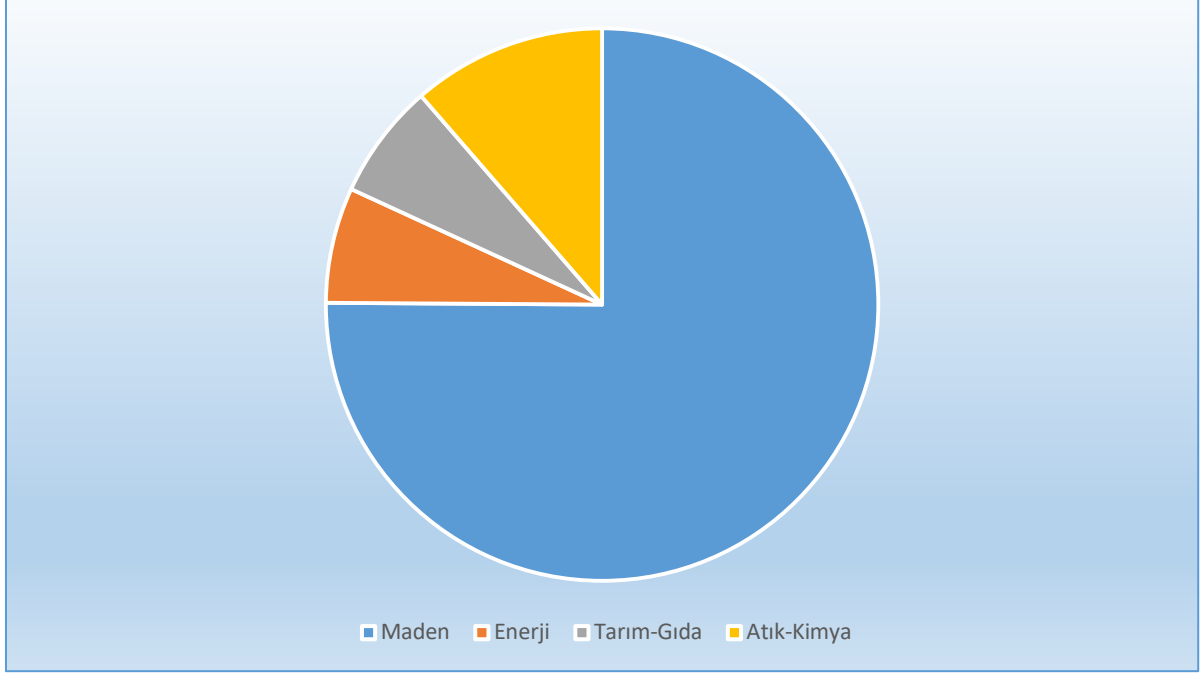
Çizelge F.32 – Nevşehir İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2019 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı (e-ÇED Yazılımı, 2020)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	11	1	-	1	2	-	-	15
ÇED Gereklidir	-	-	-	-	-	-	-	-
ÇED Olumlu Kararı	2	-	-	-	-	2	-	4
ÇED Olumsuz Kararı	-	-	-	-	-	-	-	-

Grafik F.21 – Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı, 2020)

Grafik F.22– Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, 2020)

Çizelge F.54– Nevşehir ilinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2014-2019 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; 10.08.2020)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
19	610	103	18+55	48+13	27	94+12	999

Ayrıca Hayvancılık;19
Doğalgaz;6
Su;15

Çizelge F.33 – Nevşehir ilinde 2014-2019 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; Haziran/ 2020)

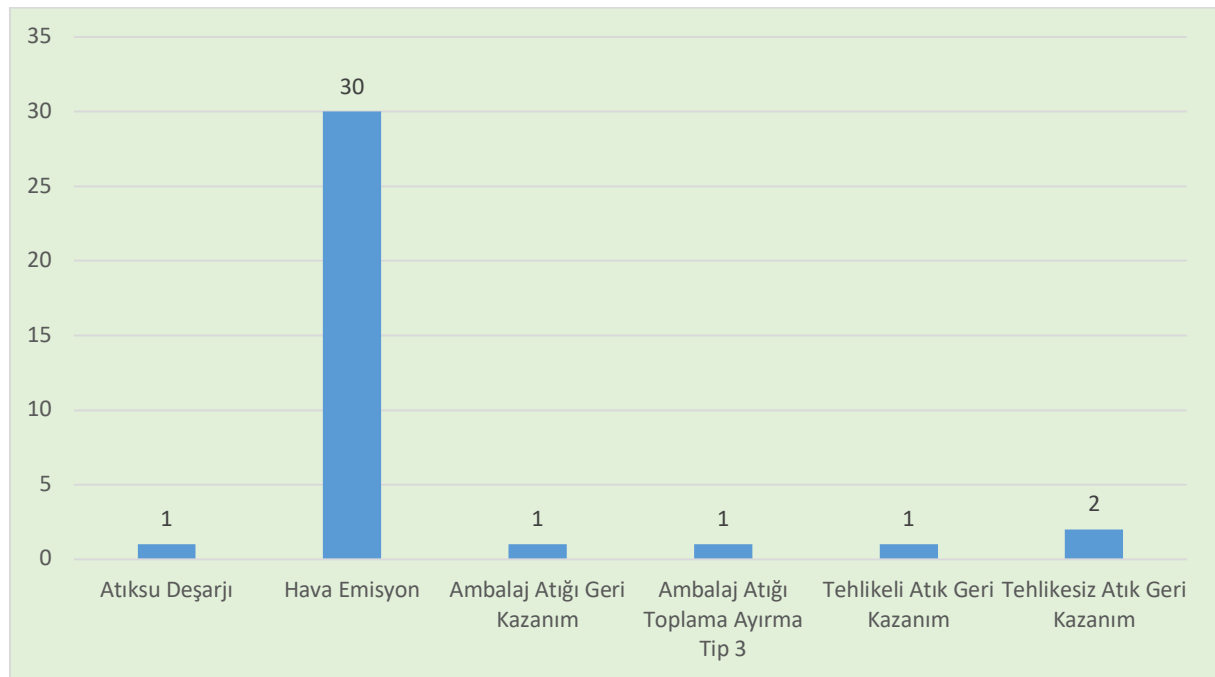
Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
9	-	1	-	-	-	-	10

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.56 – Nevşehir ilinde 2019 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları

(e-İzin Yazılımı, 2020)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	4	11	15
Çevre İzin/Çevre İzni ve Lisans Belgesi	2	30	32
Çevre İzni Muafiyet Sayısı	6		6
TOPLAM	6	41	53

Grafik F.23 – Nevşehir ilinde 2019 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı

(e-izin yazılımı, 2020)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Çevre İzin ve Lisans Uygulamasından 2019 yılı içerisinde 15 Geçici Faaliyet Belgesi, 32 tane de Çevre İzin ve Lisans Belgesi verilmiştir. Ayrıca 15 ÇED Gerekli Değildir, 4 tane de ÇED Olumlu Kararı verilmiştir.

Kaynaklar

Nevşehir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
e-ÇED Yazılımı
e-İzin Yazılım

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

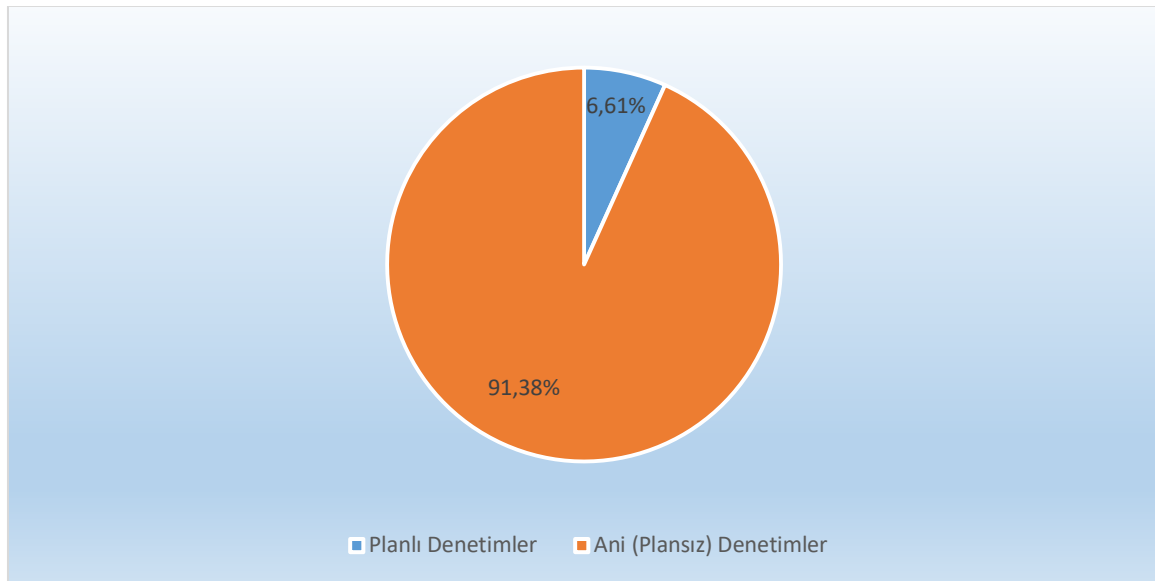
- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.57 - Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı

(e-denetim yazılımı, 2020)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	23
Plansız (ani+şikâyet) denetimler	211+33
Genel toplam	267

Grafik G.24 – Nevşehir ilinde ÇŞİM tarafından 2019 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı

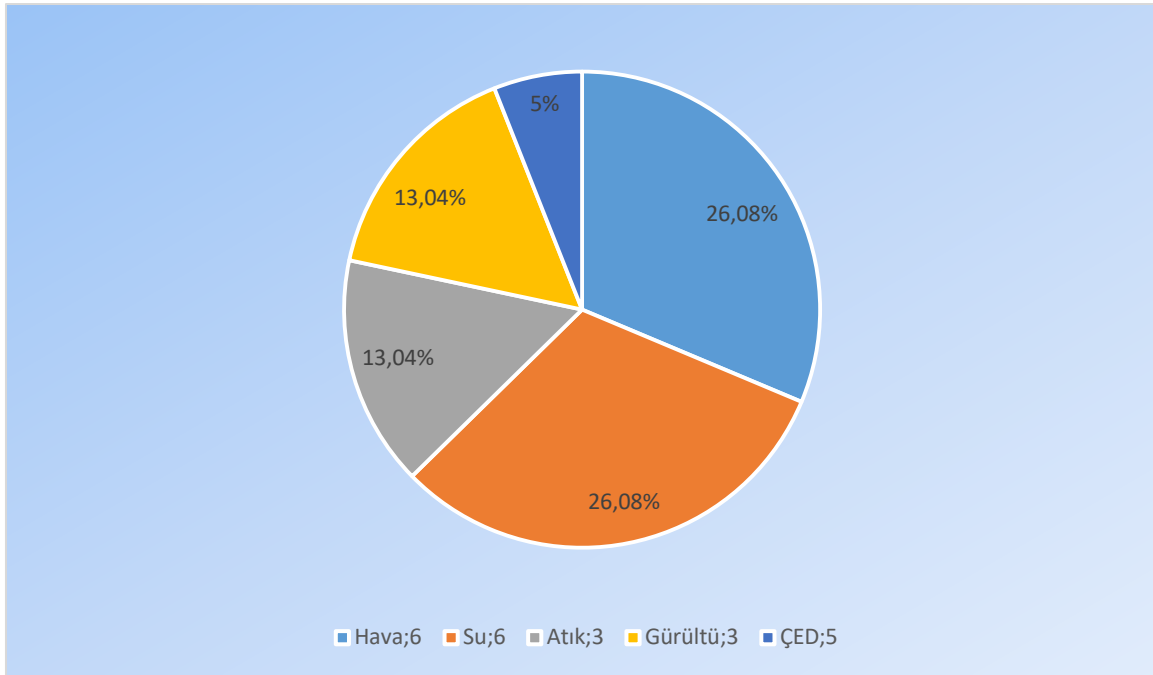
(e-denetim yazılımı, 2020)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.58– Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	6	6	-	3	-	3	5	23
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	6	6	-	3	-	3	5	23
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100		100		100	100	100

Grafik G.25 – Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı

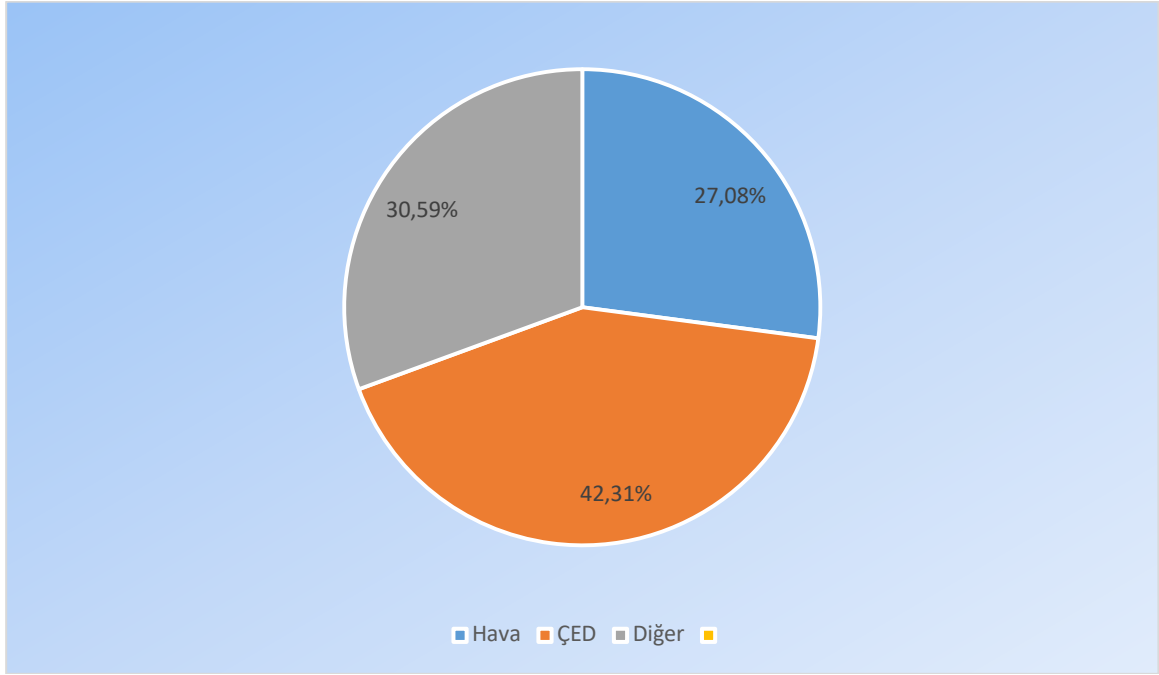
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

G.3. İdari Yaptırımlar

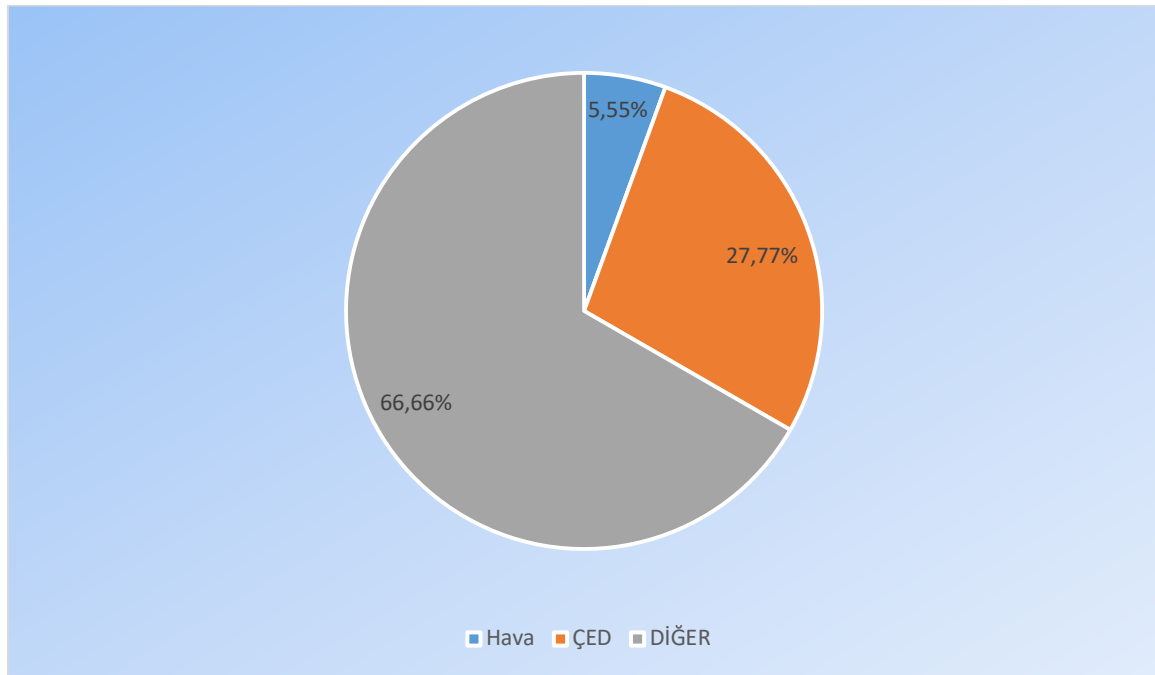
Çizelge G.59 – Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

(e-denetim yazılımı, 2020)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	58351	-	-	-	-	-	91149	65909,86	215.409,86
Uygulanan Ceza Sayısı	1	-	-	-	-	-	5	12	18

Grafik G.26 – Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2020)

Grafik G.27 - Nevşehir ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2020)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde madencilik faaliyeti yapan 2 adet tüzel kişi, 2 adet de gerçek kişiye kapatma uygulanmıştır. Kapatma uygulanan gerçek ve tüzel kişilere uygulanan cezaların konuları 3'ü ÇED , 1'i de hava'dır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde 2019 yılı içerisinde 267 adet denetim yapılmış olup bunların 23'ü planlı, 244 tanesi de plansız(ani+şikayet)'dir. Hava, ÇED ve diğer konular olmak üzere 18 adet ceza uygulanmış olup toplamda 215409,86 TL ceza uygulanmıştır.

Kaynaklar

Nevşehir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İlimizde gerek kamu kurum ve kuruluşları olsun gerekse özel sektörden gelen talepler olsun eğitim talepleri değerlendirilmektedir. Dünya Çevre Günü etkinlikleri kapsamında 2019 yılında okullarda eğitim faaliyetleri düzenlenmiştir.

Kaynaklar

Nevşehir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü